Ազգ
Azg
armenian daily
18 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՈՒՐԲԱԹ #112 (1857)

Պետդուման Սոլանային պատերազմի հանցագործ ճանաչելու բանաձեւ ընդունեց

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ-ԱՐՁԱԳԱՆՔ։ Ռուսաստանի Պետդուման հունիսի 17-ին ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Սոլանային պատերազմի հանցագործ ճանաչելու բանաձեւ է ընդունել։ Դուման պարտադիր ուժ չունեցող այս բանաձեւին միածայն կողմ է քվեարկել հորդորելով, որ Սոլանան ու ՆԱՏՕ-ի այլ ղեկավարներ պետք է պատժվեն Հարավսլավիայի ռմբահարումների համար։

Չեռնոմիրդինը հավանաբար Վյախիրեւի փոխարեն գլխավորի «Գազպրոմը»

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՅՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐԲ։ «Գազպրոմ» ԲԲԸ վարչության նախագահ Ռեմ Վյախիրեւի աթոռի տակ դրված ռումբը պատրաստ է րոպե առ րոպե պայթելու։ Ռուսական ԶԼՄ-ների հաղորդումների համաձայն, հունիսի 30-ին Մոսկվայում կհավաքվի երկրի խոշորագույն մենաշնորհային բաժնետերերի ամենամյա ժողովը, որը կոչված է հաստատելու տնօրենների նոր խորհուրդը։ Հնարավոր է, որ այն գլխավորի Վիկտոր Չեռնոմիրդինը։

ԲՆԴԱՌԱՋ

Կառավարության կարճ վազքի ծրագիրն այսօր կներկայացվի ԱԺ

Չհաց մեր հանապազորդ տո՛ւր մեզ այսօր

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Տերունական աղոթքի հիմնական իմաստը թաքված է հանապազօրյա հացի խնդրանքում, քանզի առանց այդ հանապազօրյա հացի անպատկերացնելի է երկրային դրախտի ճանապարհը։ Վազգեն Սարգսյանի կառավարության գործունեության ծրագիրը, որն այսօր կներկայացվի Ազգային ժողովին, կարելի է կոչել Հանապազօրյա հացի ծրագիր։ Կառավարության անդրանիկ նիստում վարչապետը շեշտել էր, որ ծրագիրը չի հավակնում լինել երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը մանրամասնորեն նկարագրող փաստաթուղթ. «Վերջինս համալիր միջոցառումներով եւ միջնաժամկետ տնտեսական քաղաքականության ուղղություններով կներկայացվի «ՀՀ 2000 թ. պետբյուջեի մասին» օրենքի նախագծի հիմնադրույթներում»։ Վազգեն Սարգսյանի կառավարության ծրագրի հիմքում, ըստ հեղինակների, ընկած է նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, «Միասնություն» դաշինքի եւ ԱԺ-ում խմբակցություն ունեցող կուսակցությունների նախընտրական տնտեսական ծրագրերի աղը. սակայն ծրագրի մանրակրկիտ ընթերցումը վկայում է, որ ծրագիրը հայտարարագրերի եւ 91 թ.-ից մեր պետության առջեւ դրվող հին ու բարի, բայց դեռեւս անկատար նպատակների ծաղկաքաղն է։ Ծրագրի հեղինակները հիմնավորում են այս մոտեցումը, քանզի իրենց ժամանակ է պետք «հստակեցնելու ելակետային իրավիճակը, որին համապատասխան կճշգրտվեն առաջնահերթ լուծում պահանջող խնդիրների շրջանակները եւ առաջացած շեղումների վերացման հնարավորությունները»։ Կառավարությունների եւ բարձրաստիճան անձանց ավանդույթով տրվում է 100 օր՝ գալու, տեսնելու եւ հաղթելու։

Տես ► էջ 3

ԲԱՆԱԿ

Վերափոխումների նախաշեմին

Փակվում է ֆիդայականության էջը

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Այսօրվա Հայաստանի Հանրապետությունն իր գոյությամբ մեծապես պարտական է մեր վերջին ֆիդայական հերոսամարտի սխրանքի տղաներին։ Ե՛վ նրանց, որ հավերժորեն ննջում են Եռաբլուրի սրբացած բարձունքին, ե՛ւ մյուսներին, որ պաշտպանեցին երկիրն անհավասար գոտեմարտում, կռեցին Արցախյան հաղթանակը, ապա մեծ մասամբ համալրեցին նորաստեղծ Ազգային բանակի շարքերը։ Դրանք հիմնականում անծանոթ մարտիկներ էին, հաճախ՝ առանց որեւէ զինվորական կրթության, որ աճեցին արյունահեղ կռիվներում, ցուցաբերեցին քաջության հրաշքներ, ստացան զինվորական կոչումներ, ոմանք նույնիսկ գնդապետներ ու գեներալներ դարձան եւ արեցին կարելին՝ ժամանակակից բանակ ստեղծելու, երկրի պաշտպանունակությունը պատշաճ մակարդակի վրա դնելու համար։

Բայց ժամանակները փոխվում են, պահանջները՝ ավելանում, այսօր միայն նվիրվածությամբ ու անցած մարտերի փորձով բանակի մակարդակը պահել չես կարող։ Նոր մարդիկ են պետք, սպաների նոր սերունդ, որին հատուկ լինեն տեսական խոր պատրաստությունը, տակտիկական գրագիտությունն ու օպերատիվ հարցեր լուծելու կարողությունը, եթե կուզեք՝ նույնիսկ հանրակրթական բարձր մակարդակն ու ընդհանուր կուլտուրան։ Թշնամին քնած չէ, ռեւանշի ծայներն ավելի ու ավելի բարձրագոչ են հնչում, եւ եթե ուզում ենք խուսափել նոր պատերազմից՝ պիտի առավելագույնս պատրաստված լինենք դրան։ Թերեւս, այս իրողությունն ամենից ավելի հասկանում են հանրապետության նախագահն ու վարչապետը, երկրի գերագույն գլխավոր հրամանատարն ու երեկվա պաշտպանության նախարարը, եւ ես հենց դրանով եմ բացատրում պրոֆեսիոնալ զինվորական Վաղարշակ Հարությունյանի նշանակումը։ Թվում է, այս նշանակումով փակվում է ֆիդայականության էջը մեր բանակի կազմավորման մեջ եւ գալիս է պրոֆեսիոնալ զինվորականների ժամանակը։

Տես ► էջ 2

Պոլսի հայոց պատրիարքը Էջեւիթին ներկայացրեց հայ համայնքի խնդիրները

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 17 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիո Հայոց պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը, եկեղեցական շքախմբով եւ Ստամբուլի հայկական մամուլի ներկայացուցիչներով Անկարայում շնորհավորական այցելություններ է տվել վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթին, խորհրդարանի նախագահ Յըլդըրըմ Ակբուլութին եւ կառավարության անդամներից նախկին վարչապետ Մեսութ Յըլմազին։ Պատրիարքը շնորհավորել է նորաստեղծ կառավարությանը եւ վերջինիս փոխանցել հայկական համայնքի խնդիրները եւ սպասելիքները կառավարությունից։ Յըլմազը մասնավորապես հետաքրքրվել է Ստամբուլի Եդիքուլեի հայոց հիվանդանոցի վիճակով եւ գոհունակություն հայտնել, թե մի քանի հայեր սկսել են գործել քաղաքապետարաններում։ Վարչապետ Էջեւիթը, ինչպես միշտ, ջերմ ընդունելություն է ցուցաբերել եւ մի քանի անգամ գործածել «իմ հայ եղբայրներ» արտահայտությունը։ Խնդիրների առթիվ 6 էջանոց փաթեթ է հանձնվել վարչապետին։ Վարչապետն ուշադիր զննել է թղթածրարը եւ խոստացել է լրջորեն զբաղվել դրանցով, ավելացնելով, թե «չի կարծում, որ սահմանադրական արգելքներ գոյություն ունենան այդ հարցերի լուծման համար»։ Վարչապետը պատվիրակության անդամներից Կարապետ Սյուլեյիմին հարցրել է Անկարայում բնակվող հայերի թիվը, եւ տեղեկանալով, որ 2500 է, գոհունակություն է հայտնել, որ «մայրաքաղաքում այդքան մեծ թվով հայ եղբայրներ կան»։ Պատրիարքն ու շքախմբի անդամները խոսել են հայկական եկեղեցիների, վարժարանների, վերջիններիս շինությունների եւ տարածքների սեփականության խնդիրների եւ այլ հարցերի մասին։

Ժ. Շիրակ. Միջազգային հանրակցությունը մերժում է տնտեսական օգնությունը Սերբիայի վերականգնմանը

ՓԱՐԻԶ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Միջազգային հանրակցությունը պատրաստ է մարդասիրական օգնություն ցույց տալ Սերբիային, բայց մերժում է տնտեսական օգնությունը երկրի վերականգնմանն այն պատճառով, որ այնտեղ չեն պահպանվում ժողովրդավարական նորմաները։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին այսօր ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնի հետ համատեղ կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարել է Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը։

Միջազգային հանրակցությունը տնտեսական օգնություն է ցույց տալիս միայն այն պետություններին, որոնք համապատասխանում են ժողովրդավարության պահանջներին։ Նման օգնություն չի կարող ցուցաբերվել այն ռեժիմին, որը ժողովրդավարական չէ, իսկ նրա ղեկավարը միջազգային քրեական տրիբունալի կողմից մեղավոր է ճանաչվել հանցագործությունների կատարման մեջ, ասել է ֆրանսիական պետության ղեկավարը։ Մարդասիրական աջակցությունը մենք կցուցաբերենք ոչ թե ռեժիմին, այլ սերբ ժողովրդին, որն այդ ռեժիմի զոհն է։ «Այո՛ մարդասիրական օգնությանը, ոչ տնտեսական օգնությանը», ընդգծել է Շիրակը։

Բացառիկ «հայկական» երեկո Մոսկվայում

Հունիսի 16-ի երեկոն բացառիկ էր Մոսկվայում։ Այստեղ Գերմանիայի դեսպանատանը բացվեց Ղարաբաղի տաղանդավոր նկարիչ Յուրի Գասպարյանի ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը։ Քիչ ավելի ուշ «Կոսմոս» հյուրանոցում հավաքվեցին աշխարհահռչակ գրոսմայստերներ, որպեսզի սկսեն Տիգրան Պետրոսյանի 70-ամյակին նվիրված շախմատային հուշամրցաշարը։

Սակայն հայտնի չէր, թե Մոսկվայում ՀՀ դեսպանատանը ինչ առիթով այդ օրը հիանալի երաժշտություն հնչեց Ռուսաստանի կամերային նվագախմբի կատարմամբ, որ ղեկավարում էր հանրության սիրեցյալ Կոնստանտին Օրբելյանը։ Իհարկե, Օրբելյանի արվեստը վայելելու համար առիթ հարկավոր էլ չէ։ Բայց այն փաստը, որ համերգը կազմակերպել էին աճապարանքով, հենց որ մի քանի օրով իր գերատեսչությունը թողել էր նոր պաշտոնի նշանակված ՌԴ-ում ՀՀ արդեն նախկին դեսպան Գագիկ Շահբազյանը, ներկաներին կասկածային այն միտքը ներշնչեց, թե ոմանք որոշել էին այդ ձեւով նշել նախկին ղեկավարի մեկնումը։ Ճիշտ է, հասկանալի չէ, թե դա ուրախությո՞ւն, թե՞ ընդհակառակը՝ վշտից էր արվել. չէ որ, այնուամենայնիվ, հնչում էր կամերային, սիմֆոնիկ երաժշտություն։

Անհասկանալի էր նաեւ, թե որն Շահբազյանի նշանակումը պե՞տք է արդյոք համարել պաշտոնի բարձրացում։ Նկատի ունենալով, թե ինչպիսի հետագա ընթացք է ունեցել այդ պաշտոնում նրան նախորդած անձանց կարիերան, գյուղատնտեսության նախարարի պաշտոնի ստանձնումը, իհարկե, թվում է բարձրացում։ Բայց եթե նկատի ունենանք, որ նրա վրացի պաշտոնակից Վաժա Լորդքիփանիձեն Մոսկվայի դիվանագիտական ծառայությունը թողեց Թբիլիսիում նախարարների կաբինետը գլխավորելու համար, կարելի է ենթադրել, որ Գագիկ Շահբազյանի համար ամեն ինչ դեռ առջեւում է։

Ամեն դեպքում մենք շնորհավորում ենք պրն Շահբազյանին եւ փորձով իմաստնացած՝ չենք գնահատում Մոսկվայում նրա դիվանագիտական գործունեությունը։ Կյանքը ցույց է տալիս ժողովրդական իմաստնության ճշմարտացիությունը. մինչեւ չգա հետինը՝ չի հիշվի առաջինը։ Ճիշտ է, եթե հաստատվեն պտտվող այն լուրերը, թե Մոսկվայում նոր դեսպան է նշանակվելու քաղաքագետ Հմայակ Հովհաննիսյանը, ապա արդեն այժմ կարելի է դեսպանատան բակում Գագիկ Շահբազյանի կիսանդրին կանգնեցնել՝ որպես բոլոր ժամանակների եւ ժողովուրդների լավագույն դեսպանի։

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

Խմբ.-ի հավելումն Մոսկվայի մեր թղթակցի գրածի մեր կողմից հայտնենք, որ լուրեր են պտտվում նաեւ մեկ այլ թեկնածուի Մոսկվայում Հայաստանի դեսպան նշանակվելու մասին՝ Սեյրան Բաղդասարյան։ Եթե իրականանան այդ լուրերը, ապա ստիպված կլինենք երկրորդել Գ. Շահբազյանի կիսանդրին դեսպանատան առաջ կանգնեցնելու մասին մեր թղթակցի «առաջարկը»։ Չուս կուսակցական գործչի կերպարը անհարիր է դիվանագիտական զգայուն պաշտոնի հետ։

digitised by A.R.A.R.@

ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ

«Ես չեմ մեռնի մռայլ մահով մի անհեթեք», սակայն, ավաղ...

Հունիսի 17. այս օրը ոգեկոչման, վերահառնումի ու համազգային խորհուրդ ունի իր մեջ: Սեւակի հաղթանակը նրա տաղանդի հաղթանակն էր պսակված մարգարեական պայծառատեսությամբ: Թափանցող հայացք էր պետք կեղծ ու անբարո ժամանակների մեջ տեսնելու մեծ ճշմարտությունը, մարդուն մարդ պահող արդարությունն ու արժանապատվությունը: Այդ ճանապարհը խիզախման ճանապարհ էր, որ նշանակում էր վեր կանգնել ժամանակից, կույր չգնալ ժամանակին: Բանաստեղծի հերոսական խիզախումը փոխհատուցվեց համաժողովրդական սիրով: Սեւակով հարբած, Սեւակով տարված, Սեւակով զգաստացած հայ ժողովուրդը, որպես աղոթք մրմնջում է բանաստեղծի խոսքը եւ փորձում է իրականացնել՝ «Աշխարհին, այո, մաքրություն է պետք»:

Կառավարական հանձնաժողովը մշակույթի նախարար Ռոլանդ Շառոյանի գլխավորությամբ հատուկ պատրաստվել էր նշելու Պարույր Սեւակի ծննդյան 75 եւ մահվան 28-ամյակը, որը տեղի ունեցավ Արարատի մարզի Զանգակատուն գյուղում, ուր ծնվել ու այնուհետեւ հողին է հանձնվել Սեւակը՝ հենց իր աճած տան բակում, իր ծնողների Ռաֆայել եւ Անահիտ Սողոմոնյանների շիրիմների հարեւանությամբ: Հոբելյանական միջոցառմանը մասնակցողները նախ կանգ առան ճանապարհի այն հատվածում, ուր կատարվել էր ավտովթարը: Թարմ ծաղիկներով զարդարված հուշաքարի մոտ մեկ րոպե լռությամբ հարգեցին ամենասիրված գրողի հիշատակը, եւ հանդիսությունը շարունակեցին շիրմաքարի մոտ: Բացման խոսքով հանդես եկավ Ռ. Շառոյանը: Արարատի մարզպետ Հովիկ Աբրահամյանը դեռ անցած տարվանից սահմանել էր «Պարույր Սեւակ» ամենամյա մրցանակը: Այս տարի այդ մրցանակին արժանացան բանաստեղծներ Ռոմիկ Սարդարյանը՝ «Կյանք ավետյաց» եւ Արտակ Համբարձումյանը «Երկնից այն կողմ» գրքերի համար: Միջոցառման կիզակետն այն դպրոցն էր, ուր սովորել էր Պարույր Սեւակը: 13:10 րոպեին հնչեց դպրոցի զանգը, եւ դասարան շտապեցին Պ. Սեւակի դասընկերները, եւ տեղի ունեցավ բաց դաս նվիրված Սեւակի հիշատակին: Իսկ այն աշակերտական սեղանին, որտեղ նստել էր Պ. Սեւակը, թարմ ծաղիկներ դրվեցին, դասը վարում էր 80-ամյա Վարազդատ Գրիգորյանը: Միջոցառման մասնակիցներին բաժանվեց հայ գրողների գրքերից մեկական օրինակ գրողների միության կողմից, իսկ մարզպետ Հ. Աբրահամյանը հենց գրողի այգում հյուրասիրություն էր կազմակերպել բոլոր մասնակիցների համար այնպես, ինչպես տարիներ շարունակ արել էր Պ. Սեւակը: Տոնակատարությանը մասնակցում էին բանաստեղծի գրչի սիրահարները, երկրպագուները, անվանի երգիչներ, դերասաններ, նաեւ Վայոց ձորի, Լոռու, Կոտայքի, Շիրակի, Արմավիրի ու Գեղարքունիքի մարզերից եկած գեղարվեստական խմբեր եւ բազմաթիվ հյուրեր:

Միջոցառման համերգային մասը կազմակերպել էր մշակույթի նախարարությունը՝ ռեժիսոր Լաերտ Մովսիսյանի գլխավորությամբ: Միջոցառումն ավարտվեց Պարույր Սեւակի հետեւյալ տողերով՝ «Երբ ասեմ՝ բաց կլինի, երբ չասեմ՝ խուփ կլինի, ինքդ ասա, ես ի՞նչ անեմ, բա իմ բանը ո՞նց կլինի»:

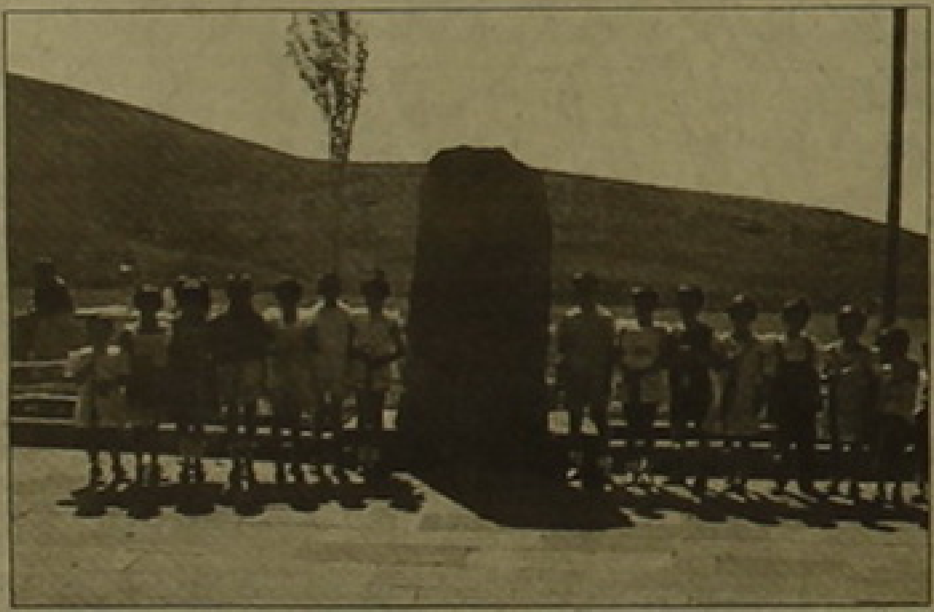

Հունիսի 18-ին, ժամը 19:00-ին, օպերայի եւ բալետի թատրոնի շենքում տեղի կունենա հոբելյանական միջոցառում նվիրված Պարույր Սեւակի ծննդյան 75-ամյակին:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Բանակը՝ վերափոխումների նախաշեմին

Սկիզբը էջ 1

Որ դա այդպես է, վկայում է առաջին հայացքից ոչ այնքան հասկանալի մի իրողություն. վարչապետ դառնալով, Վազգեն Սարգսյանն իր հետ «տարավ» բանակի բարձրագույն հրամկազմի առավել կշիռ ունեցող ներկայացուցիչներին՝ Վահան Շիրխանյանին, Լեոնարդ Պետրոսյանին, Գեւորգ Վարդանյանին: Անկասկած, ՊՆ-ից դեռ ուրիշ կադրեր էլ են առաջ քաշվելու այլեւայլ ոլորտներ: Եվ սա ոչ միայն այն բանի վկայությունն է, թե նոր վարչապետն առավել լավ է ճանաչում նրանց, վստահ է կարողություններին կամ, որ ամենահավանականն է, ուզում է նվիրված մարդկանցով իր համար հենարան ստեղծել նոր տեղում, այլեւ ապացույց է, որ արանով «մաքրում է» դաշտը պաշտպանության նոր նախարարի ավելի ազատ ու անկաշկանդ գործունեության համար: Վաղարշակ Հարությունյանին հնարավորություն է տրվում առաջ քաշելու «իր» կադրերին՝ բանակի կյանքը կազմակերպելու իր ձեւով: Զարմանալի է, բայց Վաղարշակ Հարությունյանի պաշտպանության նախարար դառնալու փաստի մեջ մեզանում շարունակում են տեսնել «դրսի» գործոնը, որ նա բավական լավ է ծանոթ մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանի բարձրագույն զինվորական շրջանակներին, համակրանք է վայելում «մոսկվաներում» ու ԱՊՀ պաշտպանական կառույցներում, ինչն, իհարկե, ճիշտ է, սակայն անուշադրության է մատնվում գլխավորը՝ ներքին գործոնը: Ինձ թվում է, բանակը նոր մարդու, բարձրակիրթ ռազմական մասնագետի վստահելը շատ ավելի այս ներքին գործոնով է պայմանավորված: Բանակի արդիականացման, նրա մարտունակության բարձրացման խնդիր կա, եւ այս պահին գլխավորը դա է: Ինչ վերաբերում է «ֆիդայական անցյալով» սպայակազմին, ապա այստեղ ոչ մի դեպքում հախուռն մերժողական վերաբերմունք թույլ տալ չի կարելի: Հուսով եմ, այդպես չի էլ լինի: Նախ, դա բարոյական չէ, երկրորդ՝ վատ կանդրադառնա հոգեբանական տեսակետից: Յուրաքանչյուր փոփոխություն պետք է արվի լավ կշռադատելուց հետո, վաստակ ունեցողներին անպայման պատվով ճանապարհելու, զինվորական պատշաճ թոշակներ նշանակելու եւ նոր աշխատանքի տեղավորելու դեպքում: Չի կարելի թույլ տալ, որ բանակից ազատվողները կամ այլ աշխատանքի անցնողները դառնության զգացում ունենան, մտածեն, թե իրենց նկատմամբ արդար չվարվեցին: Եվ դա արդեն պաշտպանության նոր նախարարի խնդիրն է ու պիտի հանդիսանա կադրերի նկատմամբ նրա խստապահանջության, բայց նաեւ արդարամտության, նրբազգացության, հոգատարության լուրջ փորձությունը, բանակում առկա անառողջ երեւույթների վերացման ու մարտական հզորության ամրապնդման առաջին քայլը:

ԴՈՒ ԱՆՄԵՂ ԵՍ, ՔՈ ԱՉԵՐՆ ԵՆ ՄԵՂԱՎՈՐ

Ընտրացուցակների անճշտությունները համակարգչային ծրագրերի թերությունների հետեւանք են

Արձանագրում է նախագահի վերահսկողական ծառայությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ Ազգային ժողովի մայիսի 30-ի ընտրություններում ընտրացուցակներից քաղաքացիների դիտավորյալ դուրս թողնելու փաստ չի արձանագրվել, դրանցում տեղ գտած անճշտությունները համակարգչային ծրագրերի անմշակ լինելու հետեւանք են: Այս մասին հունիսի 17-ի մամուլի ասուլիսում հայտարարեց ՀՀ նախագահի վերահսկողական ծառայության ղեկավարի տեղակալ Ղեւոնդ Իսպիրյանը, ներկայացնելով Երեւանի Կենտրոն, Էրեբունի, Արաբկիր, Դավիթաշեն, Աջափնյակ, Մալաթիա-Սեբաստիա եւ Նորք-Մարաշ համայնքներում տեղակայված ընտրատեղամասերում ընտրանքային կարգով կատարված ուսումնասիրության արդյունքները:

Ուսումնասիրությունները, որոնք հանրապետության ամբողջ տարածքում շարունակվում են, ՀՀ նախագահի վերահսկողական ծառայության կողմից անցկացվում են նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի 1999 թ. հունիսի 4-ի հրամանի համաձայն, նպատակ ունեն պարզել խորհրդարանական ընտրությունների նախապատրաստական փուլում եւ դրանց անցկացման ընթացքում ընտրացուցակներից քաղաքացիների դուրս մնալու պայմանները եւ պատճառները:

Ըստ վերահսկողական ծառայության եզրակացության, սկզբնական ընտրացուցակները կազմված են եղել Ընտրական օրենսգրքի պահանջներին համապատասխան, սակայն Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից համակարգիչներ մուտքագրելուց հետո սկավառակների (դիսկետների) վրա վերարտադրված ցուցակները չեն համապատասխանել սկզբնական ցուցակներին եւ պարունակել են բազմաթիվ սխալներ ու անճշտություններ: «Սկավառակների վրա վերարտադրված ցուցակներում փողոցները, շենքերը, միեւնույն ընտանիքի անդամները հայտնվել են տարբեր ընտրացուցակներում կամ նույն ընտրացուցակների տարբեր էջերում, որն էլ ընտրացուցակներից քաղաքացիների դուրս մնալու կամ դիտավորությամբ քաղաքացիներին ընտրացուցակներից դուրս թողնելու պատրանք է ստեղծել», ասվում է եզրակացության մեջ:

Ըստ պրն. Իսպիրյանի, դատարան դիմած 22 հազար 157 քաղաքացիների շուրջ 70 տոկոսի անունը եղել է ցուցակներում: Նա բացառեց մամուլում արծարծված այն միտքը, թե քաղաքացիները կրկնակի ընտրություն կատարելու նպատակով են դիմել դատարան, քանի որ «ընտրական տեղամասերում վճիռների հիման վրա կազմվել են լրացուցիչ ցուցակներ, իսկ դրանք համեմատվել են սկզբնական ընտրական ցուցակների հետ»:

Ելնելով վերահսկողական ծառայության եզրակացությունից, ՀՀ նախագահի հանձնարարությամբ ներկայումս ստեղծվում է համակարգչային ծրագրերի մասնագետներից կազմված հանձնաժողով, որը կուսումնասիրի համակարգչային ծրագրերը եւ դրանց կատարելության մասին կներկայացնի համապատասխան եզրակացություն:

Մեծ Բրիտանիայի մայրաքաղաքում բացվել է շրջակա միջավայրի պաշտպանության միջազգային համաժողով

Աշխարհի ավելի քան 70 երկրների շրջակա միջավայրի եւ առողջապահության նախարարներ են հավաքվել Լոնդոնում՝ մասնակցելու շրջակա միջավայրի պաշտպանության եւ առողջության պահպանման հարցերով երրորդ համաժողովին: Համաժողովը կազմակերպվել է առողջապահության միջազգային կազմակերպության եւ Մեծ Բրիտանիայի կառավարության կողմից: Համաժողովի աշխատանքներին մասնակցում է նաեւ Հայաստանի պատվիրակությունը՝ ՀՀ առողջապահության նախարար Հայկ Նիկողոսյանի գլխավորությամբ:

Համաժողովը շրջակա միջավայրի եւ առողջության բնագավառներում Եվրոպայում երբեւէ անցկացված խոշորագույն քաղաքական միջոցառումն է: Ըստ ՌԻԱ «Նովոստի» գործակալության, համաժողովի գլխավոր նպատակը շրջակա միջավայրի օր-օրի վատթարացող վիճակի պատճառով տարածվող հիվանդությունների կանխումն է: Բնության աղտոտման ամենամռայլ ապացույցներից է «միջնադարյան» հիվանդությունների՝ խոլերայի եւ տիֆի վերադարձը: Գիտնականները սա բացատրում են այն հանգամանքով, որ եվրոպական մայրցամաքում յուրաքանչյուր 7-րդը զրկված է անվնաս խմելու ջրից:

Սպասվում է, որ համաժողովի մասնակից նախարարները ստորագրեն առողջության պահպանման եւ ջրի հարցերով իրավաբանորեն պարտավորեցնող արձանագրություն: Կստորագրվի նաեւ լոնդոնյան հայտարարագիր, ուր ամրագրված կլինեն մարդու առողջության եւ կլիմայական փոփոխությունների վրա նախնական ազդեցության խնդիրները, օզոնային շերտի նվազման, առողջության պահպանման եւ շրջակա միջավայրի պաշտպանության բնագավառներում գործունեության տնտեսական հեռանկարների եւ այլ հարցեր, տեղեկացնում է ԱՌԿԱ գործակալությունը: Համաժողովում նախարարները կընդունեն նաեւ տրանսպորտի, շրջակա միջավայրի եւ առողջության պահպանման մասին նոր հռչակագիր:

Թուրքիայի ԱԳՆ-ն անհանգստացած է

ԱՆԿԱՐԱ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Այսօր Թուրքիայի ԱԳՆ-ն հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում անհանգստություն է արտահայտվում հունիսի 14-ին Ղարաբաղի հյուսիսում տեղի ունեցած մարտական գործողությունների կապակցությամբ:

Հայտարարության մեջ նշվում է, որ հունիսի 14-ին հայկական բանակի մոտ 300 զինվոր, խախտելով հրադադարի ռեժիմը, գրոհել են ադրբեջանական բանակի դիրքերը, ինչի հետեւանքով երկու ադրբեջանցի զինվոր է զոհվել: Հայկական կողմից հրադադարի ռեժիմի խախտումը կարող է «բացասաբար անդրադառնալ հայ-ադրբեջանական հակամարտության խաղաղ կարգավորման ջանքերի վրա եւ սպառնալ տարածաշրջանի խաղաղությանն ու կայունությանը», ասվում է հայտարարության մեջ:

Թուրքիայի ԱԳՆ-ն անհրաժեշտ է համարում «լարվածության աճը կանխելու համար կողմերի շուտափույթ միջոցների ընդունումը»:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Հղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սալոնիկում կբացվի Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության առեւտրի եւ զարգացման բանկը

Հունիսի 21-ին Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում մեծ շուքով ու հանդիսավորությամբ կբացվի Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը: Դրանով փաստորեն իրականություն կդառնա Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության (ՍԾՏՀ) երկրների 4-5 տարիների «երազանքը» ունենալ Համաշխարհային բանկին եւ Եվրաբանկին համարժեք մի բանկ, որը կզբաղվի միմիայն ՍԾՏՀ մասնակից 11 երկրներում (Ալբանիա, Բուլղարիա, Ադրբեջան, Ռուսաստան, Մոլդովա, Ռումինիա, Բուլղարիա, Հունաստան, Հայաստան եւ Թուրքիա) տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսավորմամբ ու դրանով կնպաստի նրանց տնտեսական ինտեգրացմանն ու համագործակցության խորացմանը: Բանկի նպատակն է լինելու աջակցել մասնակից պետությունների անցումային շրջանի գործընթացներին, ֆինանսավորել՝ այդ երկրների պետական եւ մասնավոր հատվածները, ապահովել նրանց տարածաշրջանային ծրագրերով եւ բանկային այլ ծառայություններով:

Այս բանկի ստեղծման գաղափարը ի սկզբանե է դրված եղել ՍԾՏՀ ծրագրերի հիմքում, սակայն պայմանագիրը ՍԾՏՀ 11 մասնակից պետությունների ղեկավարների կողմից ստորագրվել է միայն 1994 թ-ին Թբիլիսիում: Բանկի մասնակից երկրները, ըստ երկու սկզբունքների, կարելի է բաժանել ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների եւ ոչ անդամ երկրների, մյուս կողմից էլ մուսուլմանական ու ոչ մուսուլմանական: Եվ քանի որ ՍԾՏՀ «կտուրի» տակ հավաքված են տարբեր քաղաքական դաշտերում գտնվող պետություններ, սկզբնական շրջանում կլինի ավելի շատ քաղաքական հավասարակշռող կառույց եւ որպես այդպիսին կունենա որոշ բարդություններ, սակայն, ընդհանուր առմամբ այս բանկի ստեղծումը մի կարեւոր քայլ է ՍԾՏՀ անդամ երկրների ինտեգրացման ճանապարհին: Բանկի կողմից ֆինանսավորումը մասնակից պետություններին կատարվելու է այն սկզբունքով, ինչ գործում է Եվրաբանկում կամ ՀԲ-ում, սակայն, ի տարբերություն վերջիններիս, կֆինանսավորվեն առաջին հերթին տարածաշրջանային նշանակության ծրագրերը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, հաղորդակցության, առեւտրի, գիտության, զբոսաշրջության եւ մի քանի այլ ոլորտներին վերաբերող:

Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկի հիմնադիր կապիտալը կազմում է մոտ 1,7 մլրդ դոլար: Բաժնետոմսերի առյուծի բաժինը՝ 16,5-ական տոկոսներ, տնօրինում են Թուրքիան, Ռուսաստանն ու Հունաստանը, Հայաստանը եւս 4 երկրների՝ Վրաստանի, Ադրբեջանի, Ալբանիայի եւ Մոլդովայի հետ իր 2,7 մլն դոլարի ներդրումով կդառնա բանկի առավել համեստ բաժնետերերից մեկը: Մի հետաքրքիր մանրամասն եւս, անցյալ տարեսկզբին բանկի կառավարիչների խորհուրդն ի սկզբանե սահմանել է, որ բանկը գտնվելու է Հունաստանում, եւ որ նրա նախագահը պետք է լինի Թուրքիայի ներկայացուցիչ Էսսի Վոլկանին, իսկ փոխնախագահները՝ Բուլղարիայից, Ռուսաստանից եւ Հունաստանից: Դրա հետ մեկտեղ յուրաքանչյուր երկիր իր հերթին պետք է ունենա բանկի իր տնօրենը: Հայաստանի կողմից ՍԾՏՀԲ տնօրենը ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամ Արթուր Ջավադյանն է, որն էլ տեղեկացրեց, որ ՀՀ պաշտոնական պատվիրակությունը՝ Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանի գլխավորությամբ, օրերս կմեկնի Սալոնիկ՝ մասնակցելու ՍԾՏՀ համար այդ կարեւոր ու շրջադարձային միջոցառմանը:

ՎԱՀԱՆ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Դետրոյթի ԹՄՄ-ն պատվում է Սողոյաններին

Դետրոյթից Էլիզաբեթ Աբրահամյանը տեղեկացնում է, որ Սաութֆիլդի (Միչիգան) ՀԲԸՄ Ալեք եւ Մարի Մանուկյան դպրոցի դահլիճում հունիսի 4-ին տեղի է ունեցել շքեղ մի ընդունելություն՝ ի պատիվ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա-ի կողմից իրենց բազում հայրենանվեր աշխատանքների համար «Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ» մեդալին արժանացած Կալ (Գալուստ) եւ Էմմա Սողոյանների, որոնց վերջին, նշանակալի նախաձեռնությունը Հայաստանի Վայքի շրջանում, որտեղ մինչ այժմ եկեղեցի չի եղել, նոր եկեղեցու շինարարությունը ֆինանսավորելն էր: Եկեղեցին կոչվելու է Սբ. Տրդատ: Ներկա են եղել Դետրոյթի հայկական համայնքից ավելի քան 150 ներկայացուցիչներ: Դետրոյթի ԹՄՄ-ի նախագահուհի տկն Նորա Ազատյանի բացման խոսքից հետո, բարեգործ զույգի կենացն է առաջարկել պրն. Երվանդ Ազատյանը: Ճոխ սեղանների օրհնելը կատարել է Հայկական միաբանական եկեղեցու հոգեւոր հովիվ, վերապատվելի Վահան Թութիկյանը: Գնահատանքի ջերմ խոսքեր են արտասանել Դետրոյթի սբ. Վարդան կաթողիկական եկեղեցու հոգեւոր հովիվ, վերապատվելի Անտոն Սարոյանը, Միչիգանի սբ. Սարգիս հայկական եկեղեցու հոգեւոր հովիվ, վերապատվելի Նավասարդ Մարդոյանը եւ ուրիշներ:

Գալուստ Սողոյանը ծնվել է Դետրոյթում 1924 թվի դեկտեմբերի 28-ին: Ավարտել է Դետրոյթի տեխնոլոգիական ինստիտուտը: «Մկրտիչ ռադիատոր» եւ «Ֆորդ մոտոր» ընկերություններում աշխատելուց հետո որոշում է բացել ավտոպահեստամասերի իր սեփական խանութը, որը հետագայում վերածվում է արտադրական խոշոր գործարանի: Կինը՝ Էմման, ծնվել է Ստամբուլում: Փոքր տարիքում կորցրել է հորը եւ իր ու երկու քույրերի դաստիարակությունը ամբողջովին ծանրացել է մոր ուսերին: 1955 թվին Դետրոյթում իր բարեկամներին այցելության ժամանակ հանդիպել է Գալուստին, եւ նրանք ամուսնացել են 1956-ին:

Երեկոյի ընթացքում ցուցադրվել է 20 րոպեանոց մի տեսաերիզ, որը պատմում է «Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ» մեդալի հանձնումը էջմիածնում, արտասանվել են Վահան Թեքեյանի «Եկեղեցին հայկական» եւ «Լուսավորչի կանթեղը» բանաստեղծությունները, կարդացել են Շանթ Պասմաճյանը եւ Շուշան Մինասյանը: Երաժշտական բաժնում ելույթ են ունեցել Անուշ Սյունին (պրոֆ. Ռոնալդ Սյունու դուստրը), դոկտ. Գարրի Բեյլյանը եւ Ռազմիկ Պատիկյանը:

Հ. Օ.

Կառավարության կարճ վազքի ծրագիրն այսօր կներկայացվի ԱԺ

Սկիզբը էջ 1

Նոր կառավարության 100 օրվա առաջին ժամերը

Վազգեն Սարգսյանի կառավարությունը փորձում է իրատեսորեն գնահատել իրեն բաժին ընկած ժառանգությունը: Արդեն լռել են պարտադիր հանդիպումների ծնծղաներն առ Արմեն Դարբինյանի կառավարության նվաճումները, եւ ծրագրում ներկայացվում է Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական, մեղմ ասած, անմխիթար վիճակը. «Մենք պետք է հրաժարվենք բարձրագոչ խոստումներից, տնտեսական իրավիճակը լավատեսական եւ նուրբ երանգներով քողարկելուց»:

1998 թ. եւ 1999 թ. առաջին հինգ ամիսների արդյունքները ծրագրում պերճախոս են: **«Ազգը»** դեռեւս մայիսին էր արձանագրել, որ 99 թ. գրանցված 7,2 տնտեսական աճը, ինչպես նաեւ 99 թ. հունվար-ապրիլ ամիսների 3,8 տոկոս տնտեսական աճն իրականում պատրանք է կամ հաշվարկային տարբեր սկզբունքների ծնունդ: ԱԺ-ին ներկայացվող ծրագրում բացահայտված է այս աճի իրական պատճառը. «Գյուղատնտեսական արտադրանքի ծավալների աճը զգալիորեն պայմանավորված էր բնակլիմայական բարենպաստ պայմաններով, իսկ կապիտալ շինարարության աճը հիմնականում բնակչության կողմից բնակշինարարության զգալի ակտիվացման արդյունք էր»: Հիշեցնենք, որ վերոհիշյալ 7,2 տոկոս աճը ծնունդ էր գյուղատնտեսական արտադրանքի 13,1, եւ կապիտալ շինարարության 17,5 տոկոս արագընթացիկ աճի, որը զուգորդվել էր արդյունաբերական արտադրանքի 2,5 եւ արտահանման 5,2 տոկոս անկմամբ: Աստված միշտ չէ բարեհաճ, եւ մի անգամ շնորհելով բարեբեր անձրեւներ ու արեւ՝ հաջորդ անգամ նա երկրներին առաքում է մրրիկներ, կարկուտ եւ տարբեր այլ վնասաբեր եղանակներ: Եվ ցանկացած կառավարության ՕԳԳ-ն որոշվում է ոչ թե բնակլիմայական բարեբաստիկ պայմաններով, այլ հակառակը՝ անբարենպաստ պայմաններին բարենպաստ քաղաքականություն հակադրելով:

Ներդրումային ծրագրերից կապիտալի արտահոսք

Ընթացիկ տարվա առաջին հնգամյակում տնտեսության անկման միտումներն առավել խորացել են ինչպես դրամավարկային, հարկաբյուջետային, այնպես էլ սոցիալական եւ արդյունաբերական ոլորտներում: Կառավարության վեցամսյա գործունեության ծրագրում փաստվում է, որ այսօր բյուջետային մուտքերը լուրջ նվազել են, կրճատվել է ոչ միայն արտահանումը, այլեւ ներմուծումը (ներմուծումն առավել, քան արտահանումը, ինչը վկայում է Հայաստանում համախառն առաջարկ-պահանջարկի կրճատումը): Արտահանումը նվազել է 6,7 տոկոս, ներմուծումը՝ 11,3: Դրամի նկատմամբ պահանջարկը կտրուկ իջել է, իսկ արտարժույթի նկատմամբ գրանցվել է աննախադեպ պահանջարկ ինչպես ՊԿՊ-ների (պետական կարճաժամկետ պարտատոմսեր) շուկայում, այնպես էլ կարեւորագույն ներդրումային ծրագրերում, որտեղից կապիտալի արտահոսք է առկա: Իշխանության հպարտություն առարկա ներդրումային ծրագրերը հետաձգվում են:

Այս տարվա բյուջեի թերակատարումն անխուսափելի է

Հայաստանի մակրոտնտեսական ներկա միջավայրի վերլուծությունը թույլ է տալիս նոր կառավարությանն արձանագրել. «Ընթացիկ տարվա առաջին 5 ամիսների ընթացքում ՀՀ պետբյուջեի եկամուտներն ու գրանտները կազմել են տարեկան ծրագրի 31,9 տոկոսը, հարկային եկամուտները 32,4 տոկոսը, ծախսերը 26,1, դեֆիցիտը 9,9 տոկոսը»: Իրավիճակի վտանգավորությունը մեկնաբանելու համար թերեւս բավարար է ասել, որ տարեկան կտրվածքով վտանգված է ավելի քան 15,5 մլրդ դրամ հարկային եկամուտների ստացումը (4,4 մլրդ ԱԱՀ գծով, 3,7 մլրդ ակցիզների, 5 մլրդ մաքսատուրքի, 1,5 մլրդ պետական տուրքի եւ 1 մլրդ բնապահպանական վճարի մասով): Այս ամենին գումարվում է առնվազն 4 մլրդ դրամի լրացուցիչ բյուջետային հատկացումների անհրաժեշտությունը, որպեսզի լուծվեն ջեռուցման եւ խմելու, ոռոգման ջրի ու էներգետիկայի համակարգերում ծառացած կարեւորագույն հիմնահարցերը:

Վազգեն Սարգսյանի կառավարության ծրագրի առաջին մասն իրատեսական է: Իշխանությունները խոստովանում են, որ հանրապետության նախագահի եւ վարչապետի, ինչպես նաեւ ուժային նախարարների միջամտությամբ ձեռնարկված արշավն ընդդեմ ստվերային տնտեսության, «ինչպես եւ կարելի էր ակնկալել, նշանակալի արդյունք չտվեց»: Հիշեցնենք, որ ՀՀ վարչապետի գլխավորությամբ գործում է բարձրաստիճան խորհուրդ պետբյուջեի եկամուտների հավաքագրման ուղղությամբ, այսօր այս խորհրդին իր ուժերը կգումարի պետական եկամուտների նոր նախարարությունը՝ Սմբատ Այվազյանի ղեկավարությամբ: Ծրագիրը կանխատեսում է հարկային պարտավորությունների գնահատման անուղղակի եղանակների առավել լայն կիրառման ճանապարհին անգամ նոր կառավարության ջանքերի ոչ բարձր ՕԳԳ, ուստի ընտրված է հին ու բարի, բայց անարդյունավետ մարտավարություն:

Բարձրացնե՛լ հարկերը՝ առայժմ ծխախոտի եւ բենզինի

Հայաստանյան տնտեսությունում մենաշնորհների առկայությունը (իմա՝ կլանների) ոչ ոքի համար կասկածահարույց չէ, առավել շատ հոլովվում են ծխախոտի եւ բենզինի մենաշնորհները: Վազգեն Սարգսյանի կառավարության ծրագրում գրված է. «Անհրաժեշտ են շատ օպերատիվ եւ կոնկրետ քայլեր, որոնց հիմքը պետք է լինի հասարակության առավել խոցելի խավերի համար հարկային բեռի բարձրացում թույլ չտալը: Դրա հնարավոր տարբերակն է ծխախոտի եւ բենզինի համար սահմանված հարկման դրույքաչափերի բարձրացումը»: Չհապաղենք շեշտել, որ բենզինի հարկերի բարձրացումը ուղղակի կհանգեցնի առաջին սպառման ապրանքների գների բարձրացման: Եթե այս ջանքերն էլ շոշափելի արդյունք չտան, կառավարությունը քննության կառնի 99 թ. 4-րդ եռամսյակում կատարման ենթակա կապիտալ, ոչ առաջնային ծախսերի կրճատման հնարավորությունները, ծայրագույն դեպքում նրանք կմտնեն ԱԺ 99 թ. բյուջեն սեկվեստրի ենթարկելու համար:

Նոր վարչապետը կառավարության առաջին նիստում նախարարներին ասել է, թե ով կփորձի իր ընկերների կամ բարեկամների դիմում-խնդրանքների ազդեցությամբ արտոնություններ եւ մենաշնորհներ սահմանել, առաջինը պաշտոնանկ կլինի: Կարելի է ենթադրել, որ կառավարությունը փորձելու է պարզել, թե մենաշնորհային հայտնի ոլորտներում ո՞ւմ ընկերներն ու բարեկամներն են տերուտնօրենը եւ ըստ այդմ ձեռնարկել միջոցառումներ ի գործ:

Գյուղացին հրաժարվում է հողից

ԿԱՊԱՆ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սյունիքի մարզի Կապանի, Մեղրու եւ Սիսիանի տարածաշրջաններում գյուղացիները հրաժարվում են սեփականաշնորհված հողերից: Մարզպետարան ստացված դիմումներից 25-ը պաշտոնապես ներկայացվել են նախարարություն: Հողից հրաժարվելու հիմնական պատճառը անբերրիությունն է, բացի դրանից, դիմողների մեջ կան նաեւ միայնակ թոշակառուներ, որոնք ի վիճակի չեն մշակել հողը: 25 ընտանիք, որոնցից 14-ը Կապանի Ծավ գյուղից են, միասին հրաժարվել են 59 հեկտար սեփականաշնորհված հողից, իրենց թողնելով միայն 35,5 հեկտարը՝ հիմնականում տնամերձ հողակտորներ:

Գյուղբաժնի վարիչ Մուշեղ Կոստանդյանի վկայությամբ, մարզպետարանը շարունակում է ստանալ նման դիմումներ մարզի այլ համայնքներից:

Կինոգործիչների արտահերթ համագումարը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միությունը հունիսի 17-ին Կինոյի տանը սկսեց իր արտահերթ (8-րդ) համագումարը: Արտահերթի շարժառիթը դեռեւս մարտ ամսին կինոգործիչների միության վարչության կնքած պայմանագիրն էր, որի համաձայն կինոտան շենքը 15 տարով, վարձակալական հիմունքներով, տրվելու էր ինչ-որ անհայտ կազմակերպության: Ասենք, որ խնդրո առարկայի շուրջ առաջացած աղմուկից հետո պայմանագիրը չեղյալ է հայտարարվել, սակայն մի խումբ կինոգործիչներ (59 հոգի) մարտի 3-ին կոչ-նամակ են հղել միության նախագահությանը, պահանջելով արտահերթ համագումար՝ քննարկելու կինոյի հիմնահարցերը եւ դրանց հետ առնչվող արմատական փոփոխությունները: Եւ համագումարը հրավիրվեց: Իսկ օրակարգում ընդգրկված է երեք հարց՝ նախաձեռնող խմբի ծրագրի քննարկում, համագումարների միջեւ ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ հաշվետու զեկուցում, ընտրություններ: Համագումարը շարունակում է աշխատանքը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հանդիպումներ

ԱՐՑԱԽ

Եկել է ակտիվ դրսեւորումների ժամանակը

Արմենական կուսակցությունը նախապատրաստվում է

Ապրիլ ամսին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած Արցախի Արմենական կուսակցության հիմնադիր համագումարում կուսակցության վարչության նախագահ ընտրվեց Բորիս Առուստամյանը:

51-ամյա Բ. Առուստամյանը արցախյան շարժման առաջին իսկ օրերից մեր գոյապայքարի ակտիվիստներից է: Եղել է Ստեփանակերտի տնօրենների խորհրդի նախագահը, «Կռունկ» վարչության անդամ: 1991 թ. վարել է պատասխանատու տարբեր պաշտոններ ՀՀ հատուկ ծրագրերի տեսվարչության տեսչի տեղակալ Արցախում, ԼՂՀ առաջին փոխվարչապետ եւ միաժամանակ պաշտպանության պետական կոմիտեի փոխնախագահ, ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր: Այժմ ԼՂՀ Ազգային ժողովի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահն է:

1994 թ. նա ՀՀ ինժեներական ակադեմիայի թղթակից անդամ է:

Մեր հարցազրույցը Բ. Առուստամյանի հետ արծարծում է Արցախի Արմենական կուսակցության ծրագրերն ու խնդիրները:

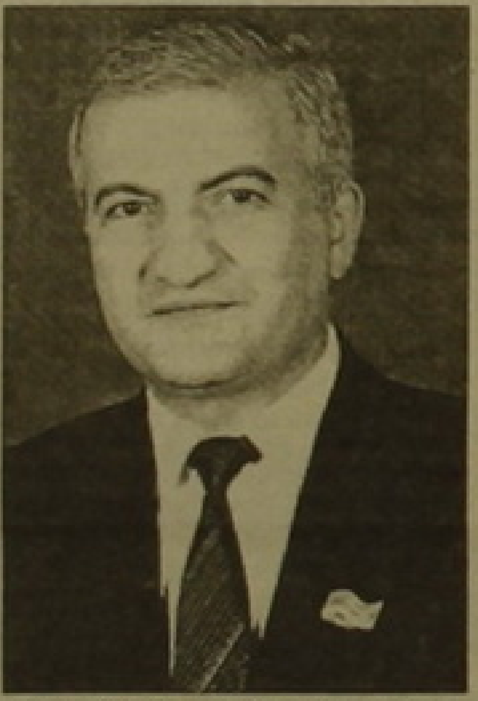

— Պարոն Առուստամյան, ինչո՞ւ Ձեր ղեկավարած կուսակցությունը անվանել եք Արմենական:

— Անվանումը պատմական հիմք ունի: Ինչպես գիտեք, 19-րդ դարավերջին Արեւմտյան Հայաստանում ստեղծված քաղաքական կացությունը հայերի համար ազգի ապագայով մտահոգվելու լուրջ նախահիմք էր ստեղծել, որն էլ քաղաքական կուսակցությունների ձեւավորման պատճառ հանդիսացավ:

1885 թ. Վանում մի խումբ արեւմտահայ երիտասարդների կողմից, Մկրտիչ Թերլեմեզյան-Ավետիսյանի գլխավորությամբ, ստեղծված Արմենական կուսակցությունը, որն, արեւմտահայ առաջին քաղաքական շարժումն էր, իր առջեւ գլխավոր խնդիր էր դրել Արեւմտահայաստանի հայության համար հեղափոխությամբ ձեռք բերել ինքնավարության իրավունք: Վանի պաշտպանության ժամանակ արմենականները կենաց ու մահու կռիվ են տվել թուրք ջարդարարների դեմ՝ ինքնապաշտպանության մարտերում 800 զոհ տալով իրենց կուսակիցներից:

Որպես ինքնուրույն կազմակերպություն, արմենականները գործեցին մինչեւ 1908 թ.: Մենք նպատակ ենք դրել հավերժացնել այդ կուսակցության անվանումը, որը շատ գեղեցիկ է, ոչ ստանդարտ՝ ի տարբերություն շատ կուսակցությունների, որոնց անվանումներն ընտրվել են ըստ իրենց գաղափարախոսության: Մենք գտել ենք, որ այդպես ավելի ճիշտ կլինի: Բացի այդ, կա նաեւ ծրագրերի ու նպատակների նմանություն: Մենք եւս պայքարում ենք մեր ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի համար, մենք եւս մերժում ենք դասակարգային պայքարը եւ հանդես ենք գալիս ազգային միասնության գաղափարով:

— Դատելով Ձեր պարզաբանումից, Արմենականը տիպիկ ազգային կուսակցություն է: Դա չի՞ սահմանափակում ձեր քաղաքական համընդգրկուն նպատակների շրջանակները:

— Չեմ կարծում, որովհետեւ մենք ազգային լինելուց զատ, նաեւ ժողովրդավարական եւ ազատական սկզբունքներ կրող ենք: Մենք գործելու ենք այն նույն քաղաքական դաշտում, որտեղ այսօր գտնվում են հայաստանյան մի շարք կուսակցություններ: Այնպես, որ հնարավորությունների սահմանափակման բարդույթ չունենք:

— Իսկ Հայաստանում գործող կուսակցություններից ո՞րն է հոգեհարազատ:

— Ես կարող եմ թվարկել մի քանիսը՝ ՀՌԱԿ, Հանրապետական կուսակցություն, Ազգային ժողովրդավարական կուսակցություն, «Իրավունք եւ միաբանություն» դաշինք, «Օրինաց երկիր»... Մի խոսքով, աջ կենտրոնամետ դաշտում գտնվող քաղաքական բոլոր ուժերի հետ էլ մենք մերձեցման եզրագծումներ ունենք: Այսօր, ինչպես Արցախում նույն այդ դաշտում գործող կուսակցություններ չկան, մենք առաջինն ենք:

Ամփոփիչ կասեմ՝ մեզ հոգեհարազատ են այն քաղաքական կազմակերպությունները, որոնց գործունեությունը չի հակասում մեր ծրագրերին, այսինքն՝ նպատակաուղղված է Սփյուռք-Հայաստան-Արցախ կապերի ամրապնդմանը, մեր երկրի հզորացմանը:

— Արցախում այսօր դեռեւս չկան ընդգծված գործունեություն ծավալող կուսակցություններ: Կարելի՞ է ենթադրել, որ այդ «ավանդույթը» մոտ ապագայում կխախտեք ձեր կուսակցության ակտիվությամբ:

— Ասել, որ քաղաքական դաշտը լրիվ դատարկ է, ճիշտ չի լինի: ԼՂՀ-ում վաղուց գործում են ՀՅԴ-ն, Կոմկուսը, իհարկե, շատ պասիվ դրսեւորումներով: Վերջերս էլ ստեղծվել է Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը: Ես չեմ կարող միանշանակ գնահատական տալ նրանց գործունեությանը, կխոսեմ միայն մե՛ր մասին: Անցած կարճ ժամանակահատվածում, կուսակցության հիմնադիր համագումարից հետո, հասցրել ենք գրանցվել արդարադատության վարչությունում, բացել ենք բանկային հաշիվ, կնիքներ պատվիրել եւ այժմ զբաղված ենք գրասենյակ ձեռք բերելու եւ այլ կազմակերպչական հարցերով: Դրանց լուծումից հետո շրջաններում կբացենք սկզբնական կազմակերպություններ:

— Ընդունված է ասել՝ անճար է այն կուսակցությունը, որը չի ձգտում իշխանության կամ էլ գոնե իշխանության վերին օղակներում տեղ ապահովել: Հարցս թող սադրիչ չթվա՝ Արմենականը նման նպատակ չի՞ առաջադրել:

— Ես գտնում եմ, որ Արցախում ոչ թե մեկ կուսակցություն պիտի իշխի, այլ մի քանիսը: Իսկ հեռու ապագայում իդեալական տարբերակում, 2-3 կուսակցություններ, որոնք պետք է ապահովեն հասարակության զարգացումը, պարբերաբար ակտիվացնելով ու ընդլայնելով մեկ՝ աշխատանքի, մեկ՝ կապիտալի շուկան, ինչպես այսօր անում են զարգացած կապիտալիստական երկրների քաղաքական կուսակցությունները:

Մենք ձգտում ենք դառնալ այդ քաղաքական ազդեցիկ ուժերից մեկը Արցախում: Այսինքն, իշխանության կձգտենք, բայց դա կլինի ոչ թե սոսկ մեր, այլ մի քանի կուսակցությունների իշխանություն, որը կհետապնդի հասարակությունը առողջացնելու նպատակ:

Ճիշտն ասած, ինչ այսօր կա Հայաստանի եւ Արցախի քաղաքական դաշտում, բնավ էլ նորմալ երեւույթ չեմ համարում: Եթե ՀՀ-ում գործում են մի քանի տասնյակ կուսակցություններ, ապա ԼՂՀ-ում, ընդհակառակը, աննշան քանակ են կազմում դրանք: Գուցե դա էլ իր օբյեկտիվ կամ սուբյեկտիվ պատճառաբանումն ունի, բայց դա արդեն այլ թեմա է...

— Ձեր կուսակցության կանոնադրությամբ նախատեսվում է ուժային եւ, այսպես կոչված՝ իրավահսկիչ մարմիններում աշխատող անձանց կուսանդամության արգելք: Ո՞րն է պատճառը:

— Գործող օրենքը, ըստ որի արգելվում է նման խավերի ուղղակի անդամակցությունը քաղաքական կազմակերպություններին:

— Ի դեպ, կանոնադրությամբ արգելվում է նաեւ Արմենականին անդամագրվելը, մասնավորապես, դատվածություն ունեցող այն անձանց, որոնց դատվածությունը դեռեւս մարված չէ: Դա նշանակո՞ւմ է, որ պատժաժամկետը լրիվ մարած նախկին կալանավորը կարող է դառնալ արմենական:

— Անշո՛ւշտ:

— Անկախ նրանի՞ց նաեւ, թե ինչ հանցանք է կատարել...

— Իհարկե՛, եթե այդ հանցագործը իր որակմամբ չի հակասում մեր գաղափարախոսությանը: Բայց մենք թվաքանակի հետեւից չենք ընկնում, մեզ որակ է պետք:

— Քանի՞ կուսանդամ ունեք այսօր:

— 200: Եվ դա, տվյալ պահի համար, մեզ բավարարում է:

— Ձեր կանոնադրության մեջ հստակեցված չէ՝ օտարերկրյա քաղաքացին կարո՞ղ է դառնալ Արմենական կուսակցության անդամ: Եվ, ընդհանրապես, ձեր կուսակցությունը արտասահմանում կարո՞ղ է ունենալ իր մասնաճյուղ-կազմակերպությունները:

— Կանոնադրությամբ եթե տվյալ քաղաքացին բնակվում է Արցախում եւ մասնակցում մեր հանրապետության սոցիալ-քաղաքական կյանքին, կարող է դառնալ լիարժեք արմենական: Ինչ վերաբերում է դրսում մասնաճյուղեր ունենալուն, ապա մենք դեմ չենք, եթե այդ մասնաճյուղերի գործունեությունը չի հակասում ԱԱԿ-ի կանոնադրությանը: Մեր կանոնադրական ելակետը՝ կուսակցության անկախ եւ ինքնուրույն գոյությունն է: Մենք չենք ընդունում դրսի ոչ մի ազդեցություն:

— Երեւի դա՞ է պատճառը, որ բացառում եք նաեւ ֆինանսական եւ նյութական օգնությունները ԼՂՀ սահմաններից դուրս գտնվող կազմակերպություններից, ինչպես նաեւ ԼՂՀ պետական մարմիններից ու պետական հաստատություններից:

— Միանշանակ՝ այո՛: Կուսակցությունները պետք է միայն ինքնուրույն կանոնադրական գործունեություն ծավալեն, ոչ թե դառնան ուրիշ քաղաքական ուժերի կամակատարը կամ կցորդը:

— Այդ դեպքում որո՞նք են լինելու ձեր կուսակցության եկամուտի աղբյուրները:

— Առանձին անհատների, լինեն նրանք Արցախում կամ Հայաստանում ապրող կամ թե սփյուռքաբնակ, նվիրատվություններից մենք չենք հրաժարվում: Մենք հրաժարվում ենք միայն պետական մարմինների ու կազմակերպությունների նյութական միջամտությունից: Եթե մեզ համակիրներ կան եւ մեր կուսակցությանը սատարելու ցանկություն ունեն, մենք սիրով կընդունենք այդ առաջարկությունը: Այս մասին ես ուզում եմ ասել հրապարակավ՝ պարտադիր չէ կուսակցական լինել տվյալ քաղաքական կազմակերպությանը աջակցելու համար:

Եկամուտի մյուս աղբյուրներ կարող են լինել մուտքի եւ անդամության վճարները, բանկի տոկոսները եւ այլն: Դրանք բոլորն էլ մասնանշված են ԱԱԿ-ի կանոնադրության մեջ:

— Մտադիր չե՞ք ունենալ ձեր պաշտոնաթերթը:

— Այդպիսի ցանկություն ունենք, քանզի մեզ, ինչպես բոլոր քաղաքական կազմակերպություններին, ամբիոն է պետք մեր գաղափարները տարածելու համար: Սակայն դա հետագայի խնդիր է, կազմակերպական ու ֆինանսական հարցերը լուծելուց հետո նոր միայն ձեռնամուխ կլինենք այդ հարցին: Իսկ դա, կրկնում եմ, շատ շուտ չի լինի:

Ամենակարեւոր քայլերն արված են՝ Արցախի Արմենական կուսակցությունը պաշտոնական ճանաչում է գտել հանրապետությունում: Իսկ համակիրներ Արցախում ունենք, պարզապես պետք է մեզ մոտ բոլորը ակտիվ քաղաքական դրսեւորումներ ունենան, անկախ նրանց կուսակցական պատկանելությունից: Դրա ժամանակն արդեն եկել է:

Հարցազրույցը վարեց
ԳՐԻՇ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆԸ
Ստեփանակերտ

Գյուղատնտեսության աշխատողներին աջակցելը հրամայական պահանջ է

Գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության տեխնոլոգիաների կատարելագործման, իրացման, խթանման եւ տնտեսավարման առաջավոր ձեւերի ներդրման, խորհրդատվական եւ տեղեկատվական ծառայությունների մատուցման նպատակով կառավարության որոշմամբ հանրապետության մարզերում ստեղծվել են գյուղատնտեսության աջակցության կենտրոններ: Արմավիրի մարզի վերոհիշյալ կենտրոնը Էջմիածին քաղաքում է: Զրուցեցի կենտրոնի տնօրեն Լեւոն Ալեքսանյանի հետ:

— Անշուշտ, ամեն մի նորաստեղծ կազմակերպություն ունենում է իր առանձնահատուկ դժվարությունները: Ժամանակի պահանջների եւ անհրաժեշտության հետեւանքով է ստեղծվել գյուղատնտեսությանն աջակցելու այս կենտրոնը: Շատերը կուզեին ծանոթանալ ձեռնարկության կառուցվածքին եւ նախատեսվող ծառայությունների ձեւերին: Ի՞նչ մասնագետներ են աշխատելու կենտրոնում եւ որոնք են լինելու նախնական խնդիրները:

— Ձեռնարկությունն աշխատելու է 4 հիմնական ուղղություններով: Առաջինը՝ գիտության նվաճումների եւ առաջավոր փորձի ներդրում (ծրագրի ղեկավար կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Գայանե Մելյան): Այս աշխատանքներն իրագործվելու են գյուղատնտեսական ակադեմիայի եւ նախարարության համակարգի մեջ գործող գիտական կենտրոնների հետ համատեղ: Հաշվի կառնվեն նաեւ մարզի տարածքում ի հայտ եկած նոր ու առաջավոր ձեռնարկումները: Բաժինը կապի մեջ կլինի նաեւ արտասահմանյան գիտական, ինչպես նաեւ ֆերմերների առաջարկած ագրոտեխնիկական ձեռնարկումների հետ: Համագործակցությունը կամրապնդվի մարզում եղած գիտահետազոտական, փորձարարական եւ արդյունավետ առաջարկներով հանդես եկող անհատ մասնագետների հետ:

Երկրորդ ուղղությունը: Գյուղատնտեսության ակադեմիայի բազայի վրա ստեղծվել է «Ագրոգիտափյուռ» դեպարտամենտը: Մեր ձեռնարկությունում ընդգրկվել են համապատասխան մասնագետներ (գլխավոր մասնագետ Խ. Տերտերյան): Նրանց առաջադրանքը լինելու է, որ մարզում խորհրդատվական, մասնագիտական ծառայություններն արդյունավետորեն հասնեն իրենց նպատակին:

Երրորդ ծառայությունը մատուցվելու է լրատվական-տեղեկատվական գործունեության միջոցով (գլխավոր մասնագետ Լարիսա Լեւոնյան): Չորրորդ ուղղությունն իրագործվելու է ագրոբիզնեսի (գլխավոր մասնագետ Վ. Մելքոնյան), շուկայական հարաբերությունների զարգացման, տնտեսական հաշվարկների եւ ծրագրավորումների, միջնորդական գործարար ծառայությունների, անհրաժեշտ ագրոներդրումների (թունաքիմիկատներ, սերմեր, պարարտանյութեր) եւ պահանջվող այլ ծառայությունների միջոցով:

— Գյուղատնտեսությանը տեխնիկական մեխանիզմներով օգնելու ի՞նչ խնդիրներ են ծառացած ձեր առջեւ եւ ի՞նչ ֆինանսական միջոցներ են տրամադրված այդ պահանջներն իրագործելու համար:

— Նախ պետք է իրական հաշվարկ տարվի պահանջարկի ուղղությամբ: Եղած ռեզերվների ռացիոնալ օգտագործումը, նորի ճիշտ տեղաբաշխումը, արտասահմանյան երկրների այդ նպատակների համար ներդրումները, ասոցիացիաների կազմակերպումը եւ այլ միջոցառումները զգալիորեն կթեթեւացնեն այդ խնդիրները, եթե մենք կարողանանք մինչեւ վերջ իրագործել այդ ուղղությամբ կազմած մեր ծրագրերը:

— Ինչպես հայտնի է, մեծ դժվարություններ են ստեղծվել հողատարածությունների ոռոգման, արտադրված մթերքների իրացման, բերքատվության բարձրացման հարցերում: Սրանք պահանջում են համակողմանիորեն հագեցված ձեռնարկումներ: Որո՞նք են կենտրոնի անելիքները:

— Ոռոգման համակարգերի նորոգման եւ մարզում նախատեսված մյուս ձեռնարկումներն ու անելիքներն, անշուշտ, մեր առաջնահերթ խնդիրներից են: Ուշադրությունը, բնականաբար, բեւեռվելու է ոռոգման ջրի ավելի խիստ կարիք ունեցող տնտեսությունների վրա: Հայտնի է, որ արդյունավետ աշխատանք պետք է ծավալվի հատկապես կորուստների, շռայլումների դեմ, իսկ ամենակարեւորը՝ տեղերում ջրօգտագործման կանոնները ճիշտ պահպանելու համար պետք է ստեղծվեն հատուկ կազմակերպություններ: Մեր կողմից կլինի ինչպես խորհրդատվական-մասնագիտական, այնպես էլ գործնական օգնություն: Ինչ վերաբերում է բերքատվության բարձրացմանը, այն կախված է ագրոմիջոցառումներից, սերմերի որակից, թունաքիմիկատների ժամանակին եւ ճիշտ կիրառումից, պարարտանյութերի անհրաժեշտ չափով օգտագործումից: Ինչ խոսք, կնպաստեն նաեւ գիտության վերջին նվաճումները, նոր ու բերքատու սորտերի արմատավորումը, որոնք նույնպես մեր ծառայությունների շրջանակներում են լինելու:

— Ձեր ծրագրերում ի՞նչ աջակցություն է նախատեսվում անասնապահության զարգացման խնդիրներում:

— Այն, ինչ պետք է արվի գյուղատնտեսության բնագավառում: Անասնագլխաքանակի ավելացման, կաթնատվության բարձրացման եւ առհասարակ այդ ուղղությամբ վերականգնողական հարցերը պահանջելու են հիմնավոր քայլեր: Չէ՞ որ այս մարզում նույնպես թույլ տվեցին աններելի սխալներ, եւ նախկին մակարդակը կվերականգնվի դժվարին ճանապարհով: Առաջադրանքներ են մշակվում եւ ծրագրեր են նախատեսվում նաեւ այդ ուղղությամբ:

Զրույցը վարեց
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆԸ
Էջմիածին

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Երեւանի ուղին Եվրոպան է

Հայաստանի նախագահ Քոչարյանը Ռուսաստանի հետ ռազմական համագործակցությունն անհրաժեշտություն է համարում եւ Թուրքիայի հետ պահ առաջ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու ցանկություն է հայտնում

Թուրքական «Միլլիեթ» օրաթերթի հունիսի 16-ի համարում տեղ է գտել թուրք լրագրող Ջեբ Բաշլամըշի Երեւանում կայացած հարցազրույցը նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Ստորեւ ներկայացնում ենք այդ հարցազրույցի թարգմանությունը եւ «Միլլիեթի» կարճ մեկնաբանությունը: Ճշգրտության հարցում վերապահ ենք թուրքական թերթի նկատմամբ:

– Ինչո՞ւ եք անհրաժեշտություն համարում Ռուսաստանի հետ հատկապես ռազմական բնագավառում այդքան մոտ հարաբերությունները:

– Յուրաքանչյուր երկրի հետ հարաբերություններ ստեղծելով միայն օգուտ կտանք, այդ ի՞նչ հարաբերությունների մասին է խոսքը: Տնտեսական հարաբերությունների տեսանկյունից մենք կարծում ենք, որ ավելի արդյունավետ հարաբերություններ կարող են հաստատվել Թուրքիայի եւ եվրոպական երկրների հետ: Հայաստանում ստեղծված համատեղ ընկերությունների ցանկը եթե դիտարկենք, այնտեղ կտեսնենք մեր տնտեսական շահերը:

Եվրոպայի հետ մեր դիվանագիտական հարաբերությունները նույնպես զարգանում են: Այսինքն մեր ուղին հայտնի է: Ռազմական բնագավառում Ռուսաստանը մեր ռազմավարական գործընկերն է:

– Այդ դեպքում ադրբեջանական հողերում օտարի միջոցով ռազմական գործողություններին ինչո՞ւ եք կտրուկ հակազդեցություն ցուցաբերում:

– Մենք ոչ մի քաղաքական հակազդեցություն չենք ցուցաբերել: Խորհրդային Միության փլուզումից հետո հայտնի դարձավ ուժերի հարաբերակցության փոփոխությունը: Աստիճանաբար ուժեղանում էին ճնշումները: Մեր տարածքում գտնվող ռուս զինվորները նոր չեն, նրանք մնացել են Խորհրդային Միության ժամանակներից: Մյուս կողմից, Ադրբեջանին ցուցաբերած Թուրքիայի ռազմական օժանդակությունը նոր երեւույթ է եւ այդ իրավիճակում հնարավոր է, որ հայտնվի նաեւ Իրանը: Այսինքն, ամեն ինչ մեզնից է կախված:

– Ո՞րն է թուրք-հայկական հարաբերությունների զարգացման խոչընդոտը:

– Գործը կարելի է սկսել դիվանագիտական հարաբերություններից: Սահմանի փակումը, շրջափակման կիրառումը հակասում են բարեկամության համընդհանուր չափանիշներին: Թուրքիան ինչպե՞ս կվարվեր, եթե հարեւան մի երկիր փակեր սահմանները: 65 միլիոնանոց երկրի դեմ կանգնած է 3,7 միլիոնանոց Հայաստանը: Սահմանը փակում է, բեռնարգելքներ է կիրառում, նույնիսկ ավելի վատ, աջակցություն է ցուցաբերում Ադրբեջանին: Իհարկե, հայտնի է, որ մեր ժողովրդի մեջ կա պատմական հիշողությունը: Ի՞նչ կանեիք, եթե դուք լինեիք: Ռազմակայաններ եւ այլ նախազգուշական միջոցառումներ չէի՞ք ձեռնարկի: Ժամանակին ինչո՞ւ դարձաք ՆԱՏՕ-ի անդամ: Որովհետեւ մտածեցիք մեզ սպառնացող վտանգի մասին: Իհարկե, սա ասում եմ որպես օրինակ: Մենք ՆԱՏՕ-ին դեմ չենք:

– Թուրքիայի Հանրապետության 75-ամյակի կապակցությամբ դուք հրավիրվեցիք Անկարա, սակայն չեկաք: Ինչո՞ւ:

– Հրավիրված բոլո՞ր նախագահներն էին եկել: Չեմ կարծում: Նոյեմբեր ամսին կայանալիք ԵԱՀԿ գագաթաժողովին անպատճառ կմասնակցեմ: Դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայության դեպքում որեւէ պետության հրավերի իմաստը չեմ հասկանում: Սակայն որեւէ արգելք չեմ տեսնում գործնական հանդիպումներին մասնակցելու հարցում: Նոյեմբեր ամսին անպատճառ կգամ: Ի դեպ, չեմ ասում, թե Թուրքիա չեմ գա...

– Արեւմտյան երկրների կողմից ցեղասպանության ճանաչման ուղղությամբ Հայաստանը վարո՞ւմ է հետեւողական աշխատանք:

– Այո: Այդ ուղղությամբ մեծ ջանքեր է գործադրում հայկական սփյուռքը: Մենք կարծում ենք, որ պետք է աջակցել այդ խնդրի լուծմանը:

– Հավատո՞ւմ եք, որ Թուրքիան կընդունի ցեղասպանությունը եւ կլուծվի այս հարցը:

– Թուրքիան պետք է ազատվի իր ուսերին նստած այդ բեռից: Այս լարվածությունը պետք է վերացնել մեջտեղից: Շատ լավ կլինի, որ ցեղասպանության հարցով լուրջ, բարձր մակարդակի մի հանձնաժողով ստեղծվի: Վերջապես դա պատմության ընթացքում տեղի ունեցած դեպք է, սակայն ոչ ոք այդ բանը չի ասում: Մենք ցեղասպանություն ենք անվանում, դուք մեկ այլ ձեւակերպում կարող եք գտնել: Կընդունվի արդյունքում եղածը: Թուրքիան մեծ եւ ուժեղ պետություն է: Բավարար չափով ուժեղ է նաեւ այս պատմական բեռը ուսերից թոթափելու համար: Մեր միջեւ գոյություն ունի գաղտնի մի հակազդեցություն: Դա պետք է վերացնել:

– Թուրքիայի սահմանային դուռը բացելու վերաբերյալ ասեկոսեներ են պտտվում: Դուք որեւէ տեղեկություն ունե՞ք:

– Ոչ: Թուրք գործարար շրջանակներում շատ են ցանկանում, սակայն դա Անկարայի քաղաքական որոշում կայացնելու հարցն է:

Քոչարյանը ցանկանում է անցնել պատմության գիրկը

Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը «Միլլիեթ» օրաթերթին տված հարցազրույցում առաջ է քաշում երեք կետ: Հանդիպման ընթացքում նա մեղադրանքներ է ուղղում Թուրքիային, սակայն այդ մեղադրանքների հետեւում տարբեր իմաստներ եւ տեսակետներ են ծագում:

Դրանցից առաջինը կապված է հայ եւ ռուս ռազմական համագործակցության հետ: Քոչարյանը փորձում է Մոսկվայի հետ մոտ հարաբերության անհրաժեշտությունը մեկնաբանել Թուրքիայի պահվածքից ելնելով: Քոչարյանը Թուրքիային մեղադրում է Հայաստանի դեմ բեռնարգելք կիրառելու, սահմանը փակելու եւ Բաքվին աջակցելու մեջ: Չթաքցնելով, որ կարեւորություն է տալիս Անկարայի եւ Երեւանի հարաբերությունների բարելավմանը, նա նշում է, որ ակնկալիք կա Ստամբուլ կատարելիք այցի ընթացքում օգտագործելու հնարավորությունները: Ցեղասպանության կապակցությամբ Քոչարյանը նշել է. «Վերջապես դա պատմության ընթացքում տեղի ունեցած դեպք է: Շատ լավ կլինի, եթե ստեղծվի թուրքական մի հանձնախումբ»: Սակայն ինչպես երեւում է, Թուրքիան մոռանում է մոտենալ այս խնդրին: Որոշ դիտորդներ գտնում են, որ Քոչարյանը ցանկանում է որպես հայ-թուրքական հարաբերությունները կարգավորող առաջնորդ անցնել պատմության գիրկը եւ այս խնդիրը դարձնել արտաքին քաղաքականության ամենակարեւոր նյութերից մեկը:

Թարգմանեց
ՍԵՐՍ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

ԿԺԴՀ. Սով եւ ահաբեկում

Վերջին օրերին Դեղին ծովում ԿԺԴՀ-ի եւ Հարավային Կորեայի ռազմանավերի զինված բախման հետեւանքով հերթական անգամ սրվեց իրավիճակը Կորեական թերակղզում: Ըստ որում, միջադեպը տեղի ունեցավ ԿԺԴՀ-ի մեղքով:

ԿԺԴՀ-ն կամ Հյուսիսային Կորեան ստալինիզմի վերջին միջնաբերդն է, որը համառորեն անձնատուր չի լինում, չնայած երկրում տիրող զանգվածային սովին ու թշվառությանը: Ավելին, Կիմ Չոն Իրի վարչակարգը սովը չարաշահում է ԿԺԴՀ-ին օգնող Արեւմուտքին ահաբեկելու նպատակով միաժամանակ յուրացնելով մարդասիրական օգնությունը: Սովի իրական ծավալներն անհայտ են, քանզի ԿԺԴՀ-ն ավանդաբար փակ երկիր է: Այդուհանդերձ, ՄԱԿ-ի սննդի համաշխարհային ծրագրի պատասխանատուներից մեկը՝ գերմանացի Թոմաս Հյորգը, որը ԿԺԴՀ-ում աշխատող սակավաթիվ օտարերկրացիներից է, իր ուղեգրություններում նշում է որոշ վիճակագրական տվյալներ: Տեղեկատվության աղբյուր են նաեւ մի կերպ Չինաստան անցած կորեացի փախստականները: «Պուեն» հանդեսը նշում է, որ չին սահմանապահներից շատերը մասնների առանձնով են նայում այդ թշվառների կողմից սահմանի խախտմանը: Բայց ՉԺՀ ոստիկանությունը հրահանգ է ստացել արտաքսելու փաստաթղթեր չունեցող կորեացիներին: Իսկ նրանց հյուրընկալող չինացիները տուգանվում են 6000 յուան 10 ամսվա միջին աշխատավարձի չափով: Այս խստությունների նպատակը ՉԺՀ-ի արեւելքում գործազրկության խորացման կանխումն է:

Ինչ վերաբերում է ԿԺԴՀ-ում տիրող զանգվածային սովի զոհերին, վարչակարգի պաշտոնական տվյալներով նրանց թիվը 220 հազար է, մինչդեռ, անկախ աղբյուրների համաձայն, 22 միլիոնանոց երկրում սովամահ է եղել մոտ 3 մլն մարդ: Միջազգային համայնքից փաստորեն ամենամեծ ծավալի մարդասիրական օգնությունն ստացող ԿԺԴՀ-ում այդ օգնությունից օգտվում են գլխավորապես կուսակցական վերնախավը եւ 1,1 միլիոնանոց բանակը:

Բացի դրանից, մշտական ճնշումներ են գործադրվում ԿԺԴՀ-ում գործող միջազգային մարդասիրական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների վրա: Չցանկանալով ժամանակից դառնալ կորեացի իշխանավորների խաղերին՝ անցյալ տարվա աշնանը «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպությունը հեռացավ ԿԺԴՀ-ից: Դոկտոր Պիեռ Սավինյոնը կազմակերպության անունից պահանջեց, որ պետությունները ավելի մեծ պատասխանատվությամբ գործեն ԿԺԴՀ-ին օգնություն ցուցաբերելիս:

ԿԺԴՀ-ի վարչակարգը միջազգային հանրությանն ահաբեկում է իր ատոմակայանով եւ հացահատիկ ստանում խաղաղության խոստումների դիմաց: Փենյանը նաեւ նյարդերի պատերազմ է սանձազերծում, հրթիռ արձակում Ճապոնական ծովում, սադրանքների դիմում Ճապոնիայի տարածքային ջրերում կամ Դեղին ծովում: Իսկ ՄԱԿ-ը շարունակում է մարդասիրական օգնությունը: ԱՄՆ-ը, ինչպես նաեւ ԿԺԴՀ-ի մտահոգ հարեւաններ Ճապոնիան եւ Հարավային Կորեան ջանք չեն խնայում Փենյանի հիվանդ վարչակարգը պահպանելու համար, երկյուղելով հետզհետե ավելի ագրեսիվ դարձող ԿԺԴՀ-ի ռազմական անակնկալներից: Առիթից օգտվելով ԱՄՆ-ը 35 հազարանոց զորակազմ է պահում Կորեական թերակղզում:

Բրիտանացի փորձագետ Ջասպեր Բեքերը ԿԺԴՀ-ում տիրող սովը համեմատում է Մաո Ցզեդունի ձեռնարկած Մեծ ցատկի տարիների (1958-1962 թթ.) հետ, երբ զոհվեց 30 մլն մարդ: Մինչդեռ «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպության հետազոտությունների տնօրեն Ֆրանսուա Ժանը պնդում է, որ Փենյանի բռնակալ կառավարիչները պաշարված ամրոցի բարդույթ ունեն եւ իրենց զառանցական գաղափարների զոհն են դարձել: Դրա վկայություններից մեկն այն է, որ ԿԺԴՀ-ի երբեմնի խնամակալ Չինաստանն այսօր երես է թեքել նրանցից:

Գ. Ք.

ԻՍՐԱՅԵԼ

Բարաքը փորձում է ձեւավորել իր կառավարությունը

Իսրայելում մինչ կա ընդլայնված, կոալիցիոն կառավարություն ձեւավորելու՝ նորընտիր վարչապետ Էհուդ Բարաքի գլխավորությամբ, որին կարող է մասնակից դառնալ կրոնական Շաս կուսակցությունը: Այս առումով, բանտարկված ղեկավար Արիե Դերիի հրաժարումը Շաս շարժումից, քաղաքական ռումբի պայթյուն լինելով հանդերձ, լուրջ խոչընդոտ վերացրեց Բարաքի ուղուց, որը բանակցություններ է սկսելու Շասի հետ: Դրամատիկական այս զարգացմամբ լիովին փոխվում են խաղի կանոնները: Հիմա վերստին խոսվում է ընդլայնված կառավարություն կազմելու մասին, որին առնվազն աջակցելու է Կնեսեթի 77 պատգամավոր եւ որին հետագայում կարող է միանալ «Մերեցը»:

Հայտնի է, որ այս կուսակցությունը ողջունել էր Դերիի հեռացումը քաղաքական կյանքից, բայց հայտարարել էր նաեւ, որ չի միանա նոր կառավարությանը, մինչեւ չհամոզվի, որ Արիե Դերիի եւ Շասի «ամուսնալուծությունն» իրականություն է: Ձախակողմյան «Մերեցի» նախագահ Յոսի Սարիդը RMC-ի թղթակցին ասել է, որ ինքը ձեռք է մեկնում Շասի անդամներին, որոնք Դերիի չարաշահումների զոհն էին դարձել, ավելացնելով, որ «չենք նստելու Շասի կողքին, քանի դեռ չի ապացուցել, որ նա ենթարկվում է միմիայն օրենքներին»: Այս դիրքորոշումը մեղմացում է այն բացարձակ մերժմանը, որը նախկինում ցուցաբերել էր Սարիդը:

Դիտորդները գտնում են, որ Բարաքը ռազմավարական հաղթանակ է տարել կոալիցիոն քննարկումները դանդաղ վարելու գործում: Շասը զիջումների դիմեց մի քանի շաբաթ համառելուց հետո, ինչը կարող է տեղի ունենալ «Մերեցի» հետ նույնպես: Այդ հույսով Էհուդ Բարաքը սառեցրել է կոալիցիոն իր բոլոր համաձայնությունները, որոնք նա ստորագրելու էր որոշ կուսակցությունների հետ: Հիմա նա նոր երկխոսություն է վերսկսելու դրանց հետ այն լավատեսությամբ, որ ի վիճակի կլինի հավաքելու փոքր կուսակցությունների կարողությունը «շորթելու» գործում: Միեւնույն ժամանակ, նա կկարողանա վերահսկել պորտֆելային պայքարը՝ 18-ի փոխարեն 24 նախարարից կառավարություն կազմելու հնարավորությամբ, սակայն լոկ այն բանից հետո, երբ փոփոխություն կմտցնի ներկայումս գործող օրենքի մեջ:

Ա. Մ.

Ուսամա բեն Լադենը նոր ահաբեկչություն է նախապատրաստում ԱՄՆ-ի դեմ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 17 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Միջազգային ահաբեկչության մեջ կասկածվող սաուդցի միլիարդատեր Ուսամա բեն Լադենը ծրագրում է նոր ահաբեկչական գործողություն իրականացնել ԱՄՆ-ի դեմ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այս եզրակացությանն են հանգել ամերիկյան հետախուզության վերլուծաբանները:

Բեն Լադենի անունը, որին ԱՄՆ-ը մեղադրում է անցյալ տարի Քենիայում եւ Տանզանիայում ամերիկյան դեսպանատների մերձակայքում պայթյուններ կազմակերպելու մեջ, մեկ շաբաթ առաջ Հետախուզության ֆեդերալ բյուրոյի կողմից զետեղվել է հետախուզման մեջ գտնվող 10 ամենավտանգավոր հանցագործների ցանկում: Ինչպես նշում է ԱՊ գործակալությունը, վկայակոչելով անունը չհրապարակած ԱՄՆ-ի պաշտոնական ներկայացուցչին, բեն Լադենը ԱՄՆ-ի տարածքում ահաբեկչական գործողության իրականացման բարդության պատճառով մտադիր է թիրախներ ընտրել այն զարգացող երկրներում, որտեղ օտարերկրյա ներկայացուցչությունների անվտանգությունը թույլ է ապահովված:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ակադեմիկոս Հրանտ Ավետիսյանը վերջերս երկու գիրք է հրատարակել հայոց պատմության համար այնքան բախտորոշ 1918 թվականի մասին՝ «Հայկական հարցը 1918 թվականին» (1997) եւ «Հայոց ազգային միասնության հաղթանակը. 1918 թվականի մայիս» (1998): Երկրորդ գրքի շարադրանքը գլխավոր գծերով կրկնում է առաջին ծավալուն մենագրության համապատասխան գլուխները, բայց այս երկրորդ գիրքը մի մեծ նորություն ունի. ծավալի գրեթե կեսը՝ 140 էջ, զբաղեցնում է հավելվածը, որտեղ առաջին անգամ հրապարակվում են 18-ին վերաբերող կարեւորագույն փաստաթղթեր եւ նյութեր: Առհասարակ երկու գրքերն էլ հենվում են փաստական նյութերի հոծ զանգվածի վրա՝ քաղված հիմնականում արխիվներից, ինչպես նաեւ զանազան հրատարակություններից: Իմ

նամքերի մեծ պաշարներ ուներ:

Հայաստանի քաղաքական ուժերը, իհարկե, անհրաժեշտ բարձրության վրա չգտնվեցին: Բայց չեն կարող ուշադրություն չդարձնել անդրկովկասյան քաղաքական ընդհանուր իրավիճակի վրա: Հայերը Անդրկովկասի կազմում են, եւ Կարսի ճակատագիրը որոշում են վրացի քաղաքական եւ զինվորական գործիչները: Եվ նրանք հրամայում են Կարսը հանձնել... Հ. Ավետիսյանը մանրամասն լուսաբանում է գերմանա-թուրք-ավստրիական հարաբերությունները կապված հայկական հարցի հետ: Այդ բանակցությունների էությունն ինձ համար խտացնում է գերմանացի դիվանագետի խոսքը. Վրաստանը վայելում է իրենց գերմանացիների աջակցությունը, ծովափն ու նավահանգիստները նրանց շատ են պետք: Ադրբեջանը Թուրքիայի հովանավորության տակ է: Մնացել են

նագրից հետո նույն Ալ. Խատիսյանը գրում է. «Մենք կբերենք վատ (ավելի վատը դժվար էր պատկերացնել - Ա. Ե.) հաշտության պայմանագիր, բայց կբերենք նաեւ անկախ Հայաստան, տուն, բույն... Ես հավատում եմ մեր պետությանը»: Հայաստանի անկախ հանրապետության տարածությունն այդ պայմանագրով ինն հազար քառակուսի կիլոմետր էր... Խորին, խնկարկես չարենցյան տխրությամբ ես կարդում այն էջերը, որոնք ներկայացնում են հայկական եւ թուրքական պատվիրակությունների բանակցությունները: Թուրքերը թելադրում են եւ իրենց պահում ինչպես ավագ ազգականներ, խրատներ են տալիս հայերին, հավիտենական բարեկամություն խոստանում եւ խուզում ու խուզում Հայաստանի առանց այն էլ խուզված սահմանները... Իսկ հայ պատվիրակները աշխատում են «լեզու գտնել» եւ երբ մի փոք-

Հայոց նորագույն պատմության կնճիռները

տպավորությամբ, գրքերի այս փաստալիությունը շատ շահեկան է. վերջնական եզրակացություններ անել այդ օրերի մեր կորուստների եւ ձեռքբերումների, ճշտի ու սխալի մասին երեւի դեռ վաղ է, բայց մտածել իրադարձությունների զարմանալի շղթայի, դրանց երբեմն անհասկանալի տրամաբանության, մեր պատմության առանձնահատկությունների մասին այդ փաստերը ստիպում են: Սրանից ավել պատմագիտությունից սպասել երեւի անհնար է, եւ դա ինքնին մեծ բան է:

Ինչեւէ, այս գրքերի մասնագիտական գնահատականը պատմաբանների գործն է. ինձ, որպես ընթերցողի, որի գրական զբաղումները կապված հայոց նորագույն գրականության պատմության հետ, հաճախ կանգնեցնում են նույն խնդիրների առջեւ, շատ են զբաղեցնում Հրանտ Ավետիսյանի նկարագրած եւ վերլուծած իրողությունները:

Եղիշե Չարենցը խորին տխրությամբ ու արտմությամբ էր գրում մեր պատմության, մանավանդ նորագույն պատմության մասին, եւ նրա մռայլության ակունքները նաեւ 18 թվականի մեջ էին: Պատմաբանի գրքերում ներկայացված իրողությունները միանգամայն հիմնավոր ու հասկանալի են դարձնում մեծ բանաստեղծի տրամադրությունը: Այո, 1918 թ. իրադարձությունները, Սարդարապատի, Բաշ-Ապարանի եւ Ղարաքիլիսայի կռիվները եւ կռվող հայության հերոսությունը արեւելահայությանը փրկեցին ոչնչացումից եւ ապահովեցին մեր ժողովրդի գոյատեւումը: Հ. Ավետիսյանը բազմաթիվ լրացուցիչ ապացույցներ է բերում այս իրողության, մանավանդ հետաքրքրական են թուրք զորավարների՝ Վեհիբի եւ մյուսների հիացական կարծիքները հայերի խիզախության մասին, որ թուրքերին ստիպեց մի քիչ մեղմացնել տոնը հայերի հետ վարվող բանակցություններում: Բայց այդ երեք հերոսամարտերի մեջ էլ տարերային բռնկման երանգը կա. ժողովուրդը ինչ-որ բարձրագույն բնազդով հասկացավ, որ սա սահմանն է, հետո փրկություն չի լինի: Իսկ մինչ այդ հայկական ուժերն իրենց միանգամայն անհասկանալի են պահում Կարինում, որտեղ տարբեր քաղաքական ուժերի ստեղծած խառնաշփոթից զայրացած Անդրանիկը, որը ստանձնել էր քաղաքի պաշտպանությունը, պաշտպանունակությունը, գալով զայրացած գոռում էր, թե բոլորը հրամայում են, եւ մեկը չկա, ոչինչ էլ ինչը հրամայի. Կարսն է հանձնվում, որ հզոր ամրություններ ու զի-

հայերը խեղճ ու անպաշտպան: Թող Ավստրիան էլ վերցնի Հայաստանի հովանավորությունը: Հավանում են Ավստրիային, մատնացույց են անում բամբակը եւ այլն: Իսկ ավստրիացիները, կարծես թե լավ զգացմունքներ տածելով հայերի հանդեպ, համենայն դեպս, հրաժարվում են հայերին հովանավորելուց. ոչ վրացական ծովափն ու հողերն ունեն, ոչ Բաքվի նավթը, դեռ թուրքերի թշնամությունն էլ մի կողմից: Արժե՞ գլխացավանքի մեջ ընկնելու...

Եվ իհարկե, երեւի պետք չէ զարմանալ, որ այս պայմաններում հայ քաղաքական գործիչներն այնքան էլ վստահ չէին գործում, արագ չէին կողմնորոշվում, սխալ որոշումներ էին կայացնում (թեեւ, դարձյալ, ճիշտն ու սխալը շատ դժվար է որոշելը) եւ այլն: Ինձ համար այս գրքերում ամենահետաքրքրական փաստաթղթերից մեկը Թիֆլիսի Հայոց ազգային խորհրդի նիստի արձանագրություններն են, որ բերում է Հ. Ավետիսյանը: Մայիսի 25-ին, երբ ընդամենը երկու-երեք օր էր մնացել Հայաստանի անկախության հռչակմանը, Ազգային խորհրդի անդամները վիճում են՝ ի՞նչ անել՝ մնալ Ռուսաստանի՞ հետ, կապվել Վրաստանի՞ հետ, թե՞ մի այլ կարգավիճակ ընտրել: Ընդ որում, խորհրդի անդամներից ոմանք անկախությանն ուղղակի դեմ են. «Անկախությունը մեզ համար լավ չէ առայժմ», եւ այլն, եւ այլն: Ահա թե ինչպես է ընկալում իրադարձությունները դրանց կենտրոնում գտնվող մեր գործիչներից մեկը՝ Ալեքսանդր Խատիսյանը. «Մենք արդեն ակամա անկախանում ենք»: Սա ասվում է մայիսի 28-ի երեկոյան ժամը 22 անց 30 րոպեին: Չեսն է, որ ծնվում է անկախության գաղափարախոսությունը եւ թուրքերի հետ կնքված ծանրագույն պայմա-

րիկ զիջում են կորզում թուրքերից, ուրախանում են... Նրանց էլ կարելի է հասկանալ: Բայց... Ահա այս «բայցը» մեզ դեռ շատ պիտի ստիպի մտածել, եւ չենք էլ կարող չմտածել, ինչքան էլ մեզ խրատեն մոռանալ մեր նորելուկ եւ այդպես էլ չհասունացած քաղաքագետները: Այն հարցերը, որ տասական թթ. վերջերին, 20-30-ական թթ. տալիս էին Չարենցը, Դավիթ Անանունը, Հակոբ Օշականը, Շահան Շահնուրը եւ շատ ու շատ խելք ու սիրտ ունեցող հայ գործիչներ, մեզանից պատասխան են պահանջելու շատ երկար: Իմաստությունը այդ հարցերի վրա խաչ քաշելը չէ՝ դա անհնար է: Իմաստությունը իրողությունն ընդունելն է եւ իմաստավորելը, որը, կրկնում եմ, անվերջ գործընթաց է:

Ես ինձ չեմ կարող մեղադրել, որ երբեւէ տարվել եմ ռասայական (ցեղապաշտական) տեսություններով, ատելություն եմ քարոզել որեւէ ժողովրդի հանդեպ: Բայց ահա ես կարդում եմ Հրանտ Ավետիսյանի գրքում հրապարակված նյութերը թուրքերի 1918 թ. արշավանքի մասին, եւ նորից ու նորից իմ առջեւ կանգնում է նույն անպատասխան հարցը՝ այս ինչ հարեւան ու թշնամի ասված տվեց մեզ... Քաջազնունու եւ Խատիսյանի հետ խոսում են հայերի եւ թուրքերի ապագա հարաբերությունների մասին, քաղցր-մեղցր ճառեր են հայտնվում նրանց խոսքերում, ներկայանում են գրեթե իբրեւ մեծ եղբայրներ, եւ նույն ժամանակ թուրքական բանակը ճիշտ եւ ճիշտ նույն գազանությամբ հաշվեհարդար է տեսնում Փամբակի, Լոռու, Շիրակի հայ բնակչության հետ: Կարդում ես 1918 թ. հատուկ հանձնաժողովների կազմած զեկուցագրերը, եւ 15 թվականը կենդանանում է: Ավելի լավ է չկրկնենք այդ փաստերը. ընթերցողները կարող են կարդալ բուն զեկուցագրերը:

Այս ամենը հիշում եմ ոչ թե հին վերքի վրա աղ լցնելու մտադրությամբ: Թուրքերի հետ, իբրեւ հարեւանների, բնականոն հարաբերություններ պետք է հաստատել: Բայց հենց դրա համար էլ մեզանից պահանջվում է հասկանալ ու իմաստավորել այդ դաժանագույն իրողությունները, հասկանալ եւ մեզ, եւ մեր հարեւանին, եւ նրան ստիպել հասկանալ: Այլապես բնականոն հարաբերություններ չեն կարող լինել:

Ահա մի խնդրի այն ոչ ուրախ, բայց անխուսափելի խորհրդածություններից, որ ծնում են Հրանտ Ավետիսյանի գրքերը:

ԱԶԱՏ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Գինեձոն՝ նվիրված Գուսցի Միքայելյանի «Աշնան տերեւներին»

«Մեր գրականութեան մէջ կին գրողները կարծէք աւելի շեշտած են իրենց կանացիութիւնը: Քիչ անգամ, կին գրողը իր նիւթին ու գրականութեան մօտեցած է այր մարդու ակնոցով: Գուսցի Միքայէլեան իր «Աշնան տերեւներ» վէպին մէջ իգական կողմնակցութենէ աւելի ազգային եւ մարդկային հարցեր կը ներկայացնէ եւ առանց կեղծ ամօթխածութեան կամ լպիրշ վաւաշոտութեան սիրոյ եւ սեռի հարցերը կը պատկերացնէ», ասել է իր խոսքում օրվա բանախոս, արվեստի եւ գրականության ծանոթ քննադատ եւ հրապարակագիր Երվանդ Ազատյանը՝ Ֆիլադելֆիայում վիպասանուհի Գուսցի Միքայելյանի վերջին գրքին՝ «Աշնան տերեւներին» նվիրված գինեձոնի ընթացքում: Բացման խոսքով հանդես է եկել, ըստ Մոնրեալի ՌԱԿ պաշտոնաթերթ «Ապագայ» շաբաթաթերթի մայիսի 31-ի լրատվության, Թեքեյան մշակութային միության Ֆիլադելֆիայի մասնաճյուղի ատենապետ Անտուան Պազարպաշյանը, որն էլ քեմ է հրավիրել օրվա հանդիսավար, մանկապատանեկան գրքերի հեղինակ, հայտնի մշակութային եւ հասարակական գործիչ Լյուսի Սուլահյանին՝ ներկայացնելու Միքայելյանի կենսագրությունն ու գրական գործունեությունը:

Գուսցի Միքայելյանը ծնվել է Հալեպում եւ հաճախել է Հայկազյան նախակրթարանը: Այնուհետեւ ուսումը շարունակել է նաեւ Ալեպո Քոլեջում, ապա՝ Բեյրութի ամերիկյան համալսարանում, որտեղից վկայվել է որպես հիվանդապահուհի: 1953-ին ստացել է բակալավրի, իսկ 1978-ին՝ մագիստրոսի աստիճան: Ամուսնացած է դոկտ. Տիրան Միքայելյանի հետ: Ունի երկու զավակ՝ Թամար եւ Վիգեն անուններով: Հեղինակ է մոտ մեկ տասնյակի հասնող ստեղծագործությունների, որոնցից անգլերեն լեզվով գրված եւ 1983-ին լույս ընծայված «Քարանձավային տղամարդիկ եւ կանայք» թատերգությունը թարգմանվել է արաբերենի եւ 3000 տպաքանակով լույս տեսել Սիրիայում՝ տեղի մշակույթի նախարարության ջանքերով: Իսկ «Աշնան տերեւները» 1997-ին լույս է ընծայվել Հայաստանում, «Ազգ» օրաթերթի կողմից:

Երեկոյի ընթացքում տիկին Մանյա Արապաքլյանը խոր ապրումներով հատվածներ է կարդացել «Աշնան տերեւներ» գրքից: Վերջում վաստակաշատ հեղինակը իր երախտագիտությունն է հայտնել ԹՄՄ-ին եւ ելույթ ունեցողներին: Գինեձոնի արարողությանը մասնակցել են Հայ կաթոլիկ եկեղեցու հովիվ, գերապայծառ Սարգիս Կապասյանը եւ սբ. Սահակ-Մեսրոպ եկեղեցու հովիվ դոկտ. Բարի Մեթճյանը:

Պիտեր Բալաքյանն արեւելյան թեմի կողմից հռչակվեց «Տարվա մարդ»

Իսկ կոնգրեսական Մայք Մկնալթին՝ «Հայերի բարեկամ»

Հայաստանյայց եկեղեցու Ամերիկայի արեւելյան թեմի 97-րդ պատգամավորական ժողովի եզրափակիչ ճաշկերույթի ընթացքում ամերիկահայ գրող Պիտեր Բալաքյանն արժանացել է 1999-ի «Տարվա մարդը» կոչմանը, իսկ կոնգրեսական Մայք Մկնալթիին շնորհվել է «Հայերի բարեկամ» մրցանակը:

Պիտեր Բալաքյանը վերջին շրջանում ծանոթ ու սիրված անուն դարձավ ինչպես ամերիկահայ, այնպես էլ ամերիկյան շրջանակներում, հատկապես իր մրցանակի արժանացած «Ճակատագրի սեւ շունը» խորագրով հուշագրության շնորհիվ: Ներկայումս նա գրականություն է դասավանդում Կոլգեյթ համալսարանում: Հայտնի է Հայկական ցեղասպանության ճանաչմանն ի նպաստ կատարած իր գործունեությամբ:

Կոնգրեսական Մայք Մկնալթին 30 տարիների իր ծառայության ընթացքում միշտ նեցուկ է կանգնել ամերիկահայ համայնքին հետաքրքրող հարցերին եւ հետեւողական աշխատանք է տարել Կոնգրեսում Հայկական ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչումը ձեռք բերելու գործում: Այս մասին է հաղորդել Մոնրեալում (Կանադա) լույս տեսնող «Ապագայ» շաբաթաթերթի մայիսի 31-ի համարը:

ԿԱՆԱԴԱ

Բեմադրիչ Արթո Բարաղամյանի երկրորդ ֆիլմը

Կանադական ֆիլմերի հայազգի երիտասարդ բեմադրիչ Արթո Բարաղամյանը, որի առաջին՝ «Because Why» («Որովհետեւ ինչու») գեղարվեստական ֆիլմը Տոկիոյի 1993 թ. երիտասարդ կինեմատոգրաֆիստների մրցույթ-փառատոնում արժանացել է բրոնզե մրցանակի, այս օրերին սկսել է նկարահանել «Two Thousand and one» («Երկու հազար մեկ») խորագրով իր երկրորդ ֆիլմը, հաղորդում է կանադահայ համայնքի «Ապագայ» ազգային, մշակութային եւ հասարակական շաբաթաթերթը: Առաջին տեսարաններն արդեն նկարահանվել են ապրիլին՝ Մոնրեալում, եւ նախատեսված է ֆիլմն ավարտել այս ամսվա ընթացքում: Ֆիլմի հերոսը, ըստ լրատվության, հնէաբան է, որը տառապում է հազվադեպ հանդիպող հիվանդությամբ եւ ընդամենը վեց շաբաթվա կյանք ունի: «Ֆիլմը կյանքի, մահվան եւ անէացման մասին է՝ բայց շատ մարդկային ձեւով ներկայացված», ասում է ֆիլմարտադրիչ Արնի Կելբարթը: Գլխավոր հերոսի կերպարը ստանձնել է Ջոն Տորտուրոն:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի չեմպիոնուհին Էլինա Դանիելյանն է

Հայաստանի կանանց 1999 թ. առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի վերջին տուրում առաջինն ավարտվեց Գրիգորյան-Դանիելյան պարտիան: Մրցակիցները խաղաղ ոչ-ոքի կնքեցին, ինչն անհասանելի դարձրեց Էլինա Դանիելյանին: Երեւանցի գրոսմայստերը, 11 հնարավորից վաստակելով 9 միավոր, երրորդ անգամ նվաճեց հանրապետության չեմպիոնուհու կոչումը: Իրենց պարտիաները հաղթանակով ավարտեցին վարպետ Նելլի Աղինյանը եւ միջազգային վարպետ Գոհար Հլղաթյանը (երկուսն էլ Երեւան): Նրանք վաստակեցին 8,5-ական միավոր, իսկ լրացուցիչ ցուցանիշների շնորհիվ երկրորդ տեղը, ինչպես անցած տարվա առաջնությունում, գրավեց Աղինյանը: Նույնպես հաղթանակ տարավ մեծամորցի Նոնա Սահակյանը, որը 8 միավորով գրավեց 4-րդ տեղը եւ 1 միավորով գերակատարեց ազգային վարպետի նորման: Հինգերորդ տեղը 7 միավորով գրավեց երեւանցի ՖԻԴԵ-ի վարպետ Արուսյակ Գրիգորյանը: Հաջորդ տեղերում են հետեւյալ շախմատիստուհիները՝ 6. Մարիաննա Գասպարյան (Գյումրի) 5,5, 7. Ալլա Սահակյան (Մեծամոր), 8. Սաթենիկ Ալթունյան (Երեւան) 5-ական, 9. Լիլիթ Գալոյան (Երեւան) 3,5, 10. Նարինե Գասպարյան (Վանաձոր) 3, 11. Միրանուշ Անդրեասյան (Էջմիածին) 2,5, 12. Նունե Դարբինյան (Երեւան) 0,5 միավոր:

Կանոնադրության համաձայն առաջին հնգյակն իրավունք ստացավ մասնակցելու 2000 թ. Հայաստանի կանանց առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարին: Աղինյանը, Ն. Սահակյանը, Մ. Գասպարյանը, ինչպես նաեւ գրոսմայստեր Լիլիթ Մկրտչյանը կմասնակցեն սեպտեմբեր ամսին Երեւանում կայանալիք աշխարհի մինչեւ 20 տարեկան աղջիկների առաջնությանը:

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում 9-ամյա Նունե Դարբինյանի ելույթը: Վերջին տուրում երկարատեւ պայքարից հետո փոքրիկ շախմատիստուհին հաջողվեց վաստակել առաջին կես միավորը, բայց ընդհանուր առմամբ այս մրցաշարն առայժմ շատ դժվար փորձություն էր նրա համար: Հուսանք, որ Նունեն հետագայում կկարողանա համալրել հանրապետության ուժեղագույն շախմատիստուհիների շարքերը:

ԱՐՄԵՆ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ
Միջազգային կարգի մրցավար, առաջնության գլխավոր մրցավար

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Գրինի համաշխարհային ռեկորդը

Աթենքում անցկացված թեթեւ ատլետիկայի միջազգային ֆեդերացիայի (ԻԱԱՖ) «Մեծ մրցանակ» շարքի մրցումներում աշխարհի նոր ռեկորդ գրանցվեց արագավազքում: Աշխարհի չեմպիոն Մորիս Գրինը (ԱՄՆ) 100 մետր մրցատարածությունում ցույց տվեց 9,79 վայրկյան արդյունք՝ 0,05 վայրկյանով գերազանցելով մինչ այդ գոյություն ունեցող բարձրագույն նվաճումը: Նախկին ռեկորդային արդյունքը (9,84 վայրկյան) ցույց էր տվել կանադացի Դոնովան Բեյլին՝ 1996 թ. Ատլանտայի օլիմպիական խաղերում:

Երջանիկ ռեկորդակիրը հայտարարեց, որ սա դեռ սկիզբն է, եւ ինքը մոտ ապագայում կբարելավի իր սահմանած ռեկորդը՝ այն հասցնելով 9,76 վայրկյանի:

Ավելացնենք, որ Հունաստանի մայրաքաղաքում անցկացված մրցումների համարյա բոլոր ձեւերում հաղթողները բավականին բարձր արդյունքներ ցույց տվեցին:

ՖՈՐՄՈՒԼԱ-1

Միկա Հակինենն առաջ է անցնում

Մոնրեալի «Ժիլ Վիլնյով» մրցարշավարանում անցկացվեց «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմեքենաների աշխարհի առաջնության վեցերորդ փուլը՝ Կանադայի մեծ մրցանակի խաղարկությունը:

Մրցատարածությունը բարդ էր, շատ էին կտրուկ շրջադարձերը: Դա էր պատճառը, որ վթարի պատճառով պայքարից դուրս մնացին մի քանի արշավորդներ, որոնց թվում էր նաեւ Ժակ Վիլնյովը (նրա հոր անունով է կոչվում մրցարշավարանը):

Սակայն ամենամեծ անհաջողակն աշխարհի կրկնակի չեմպիոն, գերմանացի Միխայել Շումախերն էր: «Ֆերարի» թիմի ներկայացուցիչը, որը հինգ փուլից հետո գլխավորում էր առաջնությունը, այս մրցումների 29-րդ շրջանում ղեկի անսարքության պատճառով բախվեց պատնեշին, որից հետո այլեւս չկարողացավ շարունակել մրցավազքը: Ընդ որում, այս մրցաշրջանում առաջին անգամ Շումախերը վազքն սկսել էր առաջինը, քանի որ նախորդ օրը հաղթել էր որակավորման մրցումներում:

Կանադայի մեծ մրցանակի խաղարկությունում առաջին տեղը գրավեց աշխարհի չեմպիոն Միկա Հակինենը («Մակլարեն-Մերսեդես»): Սա նրա երկրորդ անընդմեջ հաղթանակն է մրցաշրջանում: Ընդհանուր հաշվարկում ֆինն մարզիկն առաջ անցավ Շումախերից: երկրորդ տեղը գրավեց իտալացի Ջանկառլո Ֆիզիկելլան («Բենետոն»), իսկ երրորդը իռլանդացի Էդդի Իրվայնն էր («Ֆերարի»): Մրցանակակիրներից մի փոքր ետ մնաց կրտսեր Շումախերը՝ Ռալֆը («Ուիլյամս»): Նախորդ օրը կայացած որակավորման մրցումներում կանոնները խախտելու համար նա տուգանվել էր, բայց դա չէր ազդել նրա տրամադրության վրա:

Այժմ, վեց փուլից հետո առաջնությունը գլխավորում է Միկա Հակինենը՝ 34 միավոր: Նրան հետեւում են «Ֆերարիի» ներկայացուցիչներ Միխայել Շումախերը (30 միավոր) եւ Էդդի Իրվայնը (25):

Կոնստրուկտորների առաջնությունում առջեւում է «Ֆերարին»:

Մրցումներից հետո անգլիացի նշանավոր արշավորդ Դայմոն Հիլը հայտարարեց, որ այս մրցաշրջանը վերջինը կլինի իր մարզական կարիերայում: 38-ամյա մարզիկը, որը «Ֆորմուլա-1»-ի մրցարշավորդի ուղին սկսել է 1992-ից, մի շարք տպավորիչ հաղթանակներ է տարել աշխարհի առաջնության փուլերում, իսկ 1996-ին նվաճել է աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: «Ես բավարարված եմ իմ մարզական արդյունքներից», հայտարարեց Հիլը:

«Սան Անտոնիոյի» հաղթանակը

Բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի (NBA) առաջնության եզրափակիչ մրցափուլում չեմպիոնի կոչումը վիճարկում են «Սան Անտոնիո Սփըրզ» եւ «Նյու Յորք Նիքս» թիմերը: Գլխավոր մրցանակը կհանձնվի չորս հաղթանակ տանողին:

Մասնագետներն ավելի բարձր են գնահատում «Սան Անտոնիոյի» հնարավորությունները: Թիմի կազմում «կրկնակի աշտարակն» է՝ կենտրոնականներ Դեյվիդ Ռոբինսոն-Թիմ Դանկան զույգը: Իսկ «Նյու Յորքը» վճռական խաղերից առաջ լուրջ կորուստ կրեց. վնասվածքի պատճառով հանդես չի գալիս նրա լավագույն բասկետբոլիստը՝ կենտրոնական Պատրիկ Յուինգը:

Առաջին հանդիպմանը, որն անցկացվեց Սան Անտոնիո քաղաքում, դաշտի տերերը ոչ մի հույս չթողեցին նյույորքցիներին՝ նրանց հաղթելով 89-77 հաշվով:

ԹԵՆԻՍ

Ուիմբլդոնի մրցաշարից առաջ

Երկուշաբթի օրը, հունիսի 21-ին, Լոնդոնի արվարձան Ուիմբլդոնում կսկսվի «Մեծ սաղավարտ» շարքի չորս մրցաշարերից երրորդը: Ուիմբլդոնի մրցաշարն ամենահինն է (այն անցկացվում է 1877 թվականից) եւ ամենահեղինակավորը: Իհարկե, բոլորը ցանկանում են հաղթել հենց Ուիմբլդոնում, ինչն առավել պատվաբեր է: Սակայն այսօր չափազանց ուժեղ է մրցակցությունը, մեծ է հավակնորդների թիվը:

Տղամարդկանց մրցաշարում որպես առավել հավանական հաղթողներ նշվում են Փիթ Սամփրասի, Անդրե Աղասիի, Պատրիկ Ռաֆթերի, Գուստավո Կուերտենի անունները: Մրցումների կազմակերպիչները հույս ունեն, որ գլխավոր մրցանակը բաժին կընկնի Թիմ Հենմանին կամ Գրեգ Ռուսեդսկուն: Ցույցե կգտնվեն ա՞յլ հավակնորդներ: Այնուամենայնիվ, ավելի գերադասելի են համաշխարհային դասակարգման ցուցակը կրկին գլխավորող Սամփրասի հնարավորությունները, որը վերջին 6 տարվա ընթացքում 5 անգամ հաղթել է Ուիմբլդոնում:

Հուսանք, որ հեղինակավոր մրցումներում իրեն լավագույն կողմերով կդրսեւորի նաեւ մեր հայրենակից Սարգիս Սարգսյանը: Լավատեսության հույսեր ներշնչում է նրա վերջին մրցելույթը Լոնդոնի մերձակա Քվինսում անցկացված խոշոր մրցումներում, որտեղ նա, ի թիվս այլոց, պարտության մատնեց Կաֆելնիկովին, Ռուսեդսկուն եւ միայն կիսաեզրափակիչում զիջեց Հենմանին: Ուիմբլդոնում Սարգիսի առաջին մրցակիցը կլինի ամերիկացի Քրիս Վուդրաֆը:

Թեժ պայքար է սպասվում նաեւ կանանց մրցաշարում: Այստեղ եւս հաղթողի կոչման համար իրական պայքար մղողների շրջանակը լայն է: Գլխավոր մրցանակին տիրելու հնարավորություններ ունեն համաշխարհային վարկանիշային ցուցակի առաջին տասնյակի թենիսիստուհիները: Մասնագետներն ավելի հավանական են համարում Մարտինա Հինգիսի, Շթեֆի Գրաֆի, Լինդսեյ Դեյվենպորտի, Յանա Նովոտնայի, Վենուս եւ Սերենա Ուիլյամսների հաղթանակը: Դատելով ուժեղագույնների ցուցակից, Մարտինա Հինգիսի դիրքերն անսասան են: Բայց որ 18-ամյա շվեյցարուհու խաղն էլ խոցելի կողմեր ունի, վերջերս ապացուցեց Շթեֆի Գրաֆը՝ նրան պարտության մատնելով Ֆրանսիայի բաց առաջնության եզրափակիչում:

ԽԱՉԲԱՌ

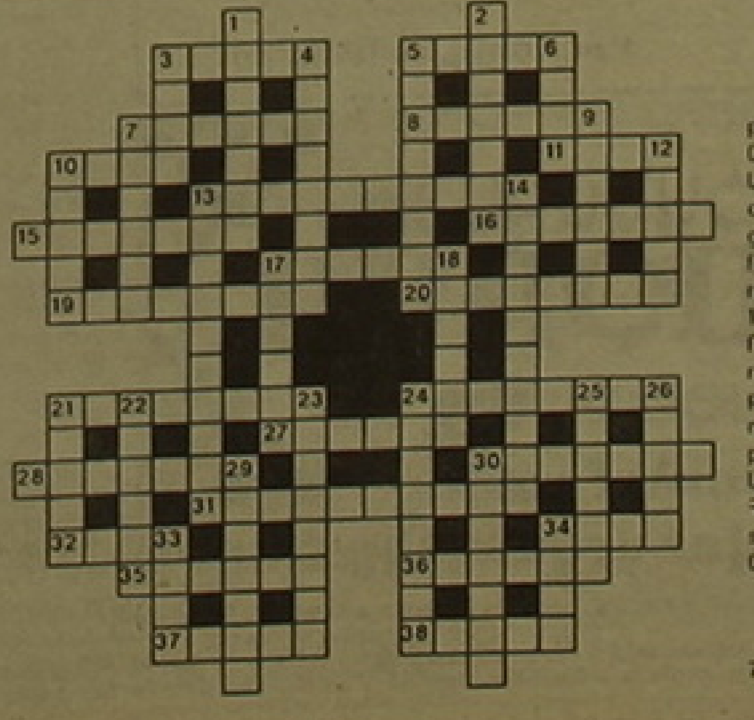

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Սավանա: 2. Խակաս: 3. Դյանկ: 4. Լավրով: 6. «Ալմաստ»: 11. Սիմեոն: 12. Նայրոբի: 13. Հայրեն: 14. Լավինիա: 15. Մանեկ: 16. Ռոստով: 20. Լատրան: 22. Արգինա: 24. Դանզաս: 25. Վեդար: 26. Իրսեն:

Հորիզոնական

5. Սաղինա: 7. Լալվար: 8. Կայլասա: 9. Սուսամբակ: 10. Մասոն: 13. Հալվա: 15. Մասուռ: 17. Թեհրան: 18. Սեբրին: 19. Կաղար: 21. Նանսի: 23. Նեւադա: 25. Վիվալդի: 27. Ղազարոս: 28. Սնանիա: 29. Երկամ:

Ուղղահայաց

1. Նահանգ ԱՄՆ-ի հարավում: 2. Մեկ ամսվա տեւողություն ունեցող: 3. Շենքի կամ կառուցվածքի մի մասը՝ հենարան, ենթակ: 4. «Տոկիոյի» կինոնկարի ռեժիսորը: 5. «Հայկական համաշխարհային ասամբլեայի» նախագահը: 6. Ժամանակակից... 7. Վարազամազ, կարկամազ: 9. Կանացի անուն: 10. Որեւէ գործ ձեռնարկելու բուռն ձգտում, եռանդ, կարողություն: 12. Լեռնանստ ձեռնարկություններից: 13. Երկինքը դիտելու սարք: 14. Եգիպտական փարավոն: 17. Իտալացի մեծ բանաստեղծ՝ ... Լորկա: 18. Հայկական Ռուբ տերության 0.1 աստղային մեծության աստղ: 21. «Անտիկյան ողբերգություն» վեպի գլխավոր հերոսը: 22. Մրցութային փակ մեդալ: 23. Դեղամիջոցի «Աստղագիտության մաթեմատիկական կառուցվածքը» գրքի առաջարկած անվանումը: 24. Անտոնի, արհեստական ոչ բնական: 25. Հայ կոմպոզիտոր Կանաչյանի անունը: 26. Գետ Հայաստանում: 29. «Հիսուսի թաղումը», ուր նա ապրել է 30 տարի: 30. Վարդապետների ընտանիքի բույս: 33. Չեխ բանաստեղծ (1810-1836): 34. Տղամարդու հովանավոր գլխարկ:

Հորիզոնական

3. Ամերիկյան ծխախոտի տեսակ: 5. Գետ Հնդկաստանում: 7. Թագավորական դինաստիա Ֆրանսիայում: 8. Անգլիացի ծայրահողը: 10. Գյուղատնտեսական գործիք: 11. Սահմանային կամ կողմի շրջանի ուղղության գերագույն առաջնորդ: 13. Հայ մեծ բժշկապետ: 15. Բուլղարացի բանաստեղծ, հակաֆաշիստական նկարագրության մեծ վարպետ: 16. Քիմիական նյութ: 17. Կիլիկյան քաղաքի նախկին անվանումը մինչեւ 1935 թ.: 19. Հայ հուշամատենագիր երգիչ: 20. Գողերի եւ այլ գործիչների մշակութային, պատմական արժեք ունեցող նամակների ժողովածու: 21. Ռուսաստանի կազմի մեջ գտնվող ինքնավար հանրապետություն (մեկ բառով): 24. XIII-XIV դդ. Իտալիայի Գրանադա քաղաքի ծայրամասում կառուցված կամուրջ բերդապարսպներով պալատ: 27. Կանացի անուն: 28. Եվրոպայի հյուսիսում գտնվող, Խորհրդային Միությունից անկախացած 3 երկրների ընդհանուր անվանումը: 30. Քաղաք Կանադայում, Քվեբեկում: 31. Փառքի երեք շքանշանների ասպետ, Հայրենական պատերազմի 1-ին եւ 2-րդ աստիճանների շքանշաններով պարգեւատրված, Թամանյան դիվիզիայում ծառայած գեներալ-հրամանատար: 32. Դեղագործի բույս: 34. Թիկնածի տեսակ: 35. Միջազգային ատոմային էներգետիկայի ակտիվիկական վերահսկողական հիմնարկություն: 36. Լուսավորելու համարանք: 37. Գործակալ, հովարանոց: 38. Հայաստանյան հասարակական միավորների ...նախ...

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԸՆԴՄԻ՞ՋՏ

«Կոկա-կոլան» Եվրոպայում ճաք է տվել

Հայաստանում սպասում ենք փորձագետների հետազոտությունների արդյունքներին

Անցած շաբաթ Եվրոպայում վաճառքից հանում էին բելգիական արտադրության դիօքսին պարունակող թռչնամթերքները, իսկ այսօր «Կոկա-կոլա» ընկերության արտադրական գծի բոլոր ներկայացուցիչները՝ «Կոկա-կոլա», «Կոկա-կոլա լայթ», «Ֆանտա», «Սփրայթ», «Ակուարիուս», «Նեստի» եւ այլն, ըստ որոշ տեղեկությունների, շուրջ 15 միլիոն միավոր, գործարաններ վերադառնալու հերթի են կանգնած, որտեղից էլ հավանաբար ճամփա կընկնեն դեպի աղբանոց: Պատճառն այս շաբաթվա ընթացքում զանգվածային թունավորումներն են. ավելի քան 100 մարդ, հիմնականում երեխաներ, դիմել են բժիշկներին՝ սրտխառնոցի, գլխապտույտի եւ թուլության ախտանիշների գանգատներով: Շատ արագ պարզվել էր, որ թունավորման պատճառը «Կոկա-կոլան» է եղել, քանի որ, ըստ հիվանդների, թիթեղյա տարաներից եւ շշերից կասկածելի հոտ է եկել:

Բելգիայում, Լյուքսեմբուրգում, Հոլանդիայում եւ Ֆրանսիայում արդեն վաճառքից հանվել է ֆրանսիական Դյունկերկ քաղաքում շշալցված արտադրանքը: Բելգիայի կառավարությունը մինչեւ պատճառների հայտնաբերումն արգելք է դրել այս ընկերության ըմպելիքների վաճառքի վրա: Իսկ ավելի ուշ, Ֆրանսիայի առեւտրական շուկայի եւ փոքր ու միջին ձեռնարկությունների գծով պետքարտուղարն ամբողջովին արգելել է երկրի տարածքում «Կոկա-կոլա», «Կոկա-կոլա լայթ», «Ֆանտա», «Սփրայթ» ըմպելիքների վաճառքը:

«Կոկա-կոլա բոթլերզ Արմենիա» ընկերության հրապարակած հայտարարության համաձայն, թունավորման երկու պատճառներ են մինչեւ այժմ հայտնաբերված: Առաջին դեպքն առնչվում է բելգիական Անտվերպեն քաղաքի գործարանում լցված շշերի բաղադրության հետ: Անկախ լաբորատոր հետազոտությունները ցույց են տվել, որ այս ըմպելիքի մեջ օգտագործված ածխաթթու գազն անորակ է եղել, ինչն էլ առաջացրել է ըմպելիքի համի փոփոխություն:

Երկրորդ դեպքը, որն առնչվում է տարաների մեջ լցված որոշ ըմպելիքների արտաքին հոտին, ավելի քիչ է հասկանալի: Ըստ «Կոկա-կոլա բոթլերզ Արմենիայի», «Բելգիայում կիրառվող առանձին փայտե կաղապարների մշակման մեջ օգտագործվող նյութը տհաճ հոտ է առաջացրել տարողության տակի արտաքին մասում»: Ըստ ռուսական մամուլի, կաղապարները սնկային հիվանդությամբ էին վարակված:

Երեկ «Կոկա-կոլայի» հայաստանյան ձեռնարկության գլխավոր տնօրեն Ջորջ Կասատիսը Ասկա գործակալության թղթակցին հավաստիացրել է, թե «Կոկա-կոլա բոթլերզ Արմենիայի» արտադրանքն անվտանգ է սպառողների առողջության համար: Ընկերության հայտարարության մեջ նույնպես նշվում է, թե «թունավորման դեպքերը սահմանափակվում են բելգիական սպառման շուկայով եւ որակի հետ կապված այս պրոբլեմները չեն առնչվում աշխարհի այս մասերում արտադրվող ապրանքներին»: Սակայն հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Խուրջը իր թանին թթու չի ասի», ակնկալում ենք պետական համապատասխան ծառայությունների, այդ թվում սանիտարահամաճարակաբանական կայանի մանրակրկիտ հետազոտությունները եւ դրանց արդյունքների հրապարակումը:

ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՏՅԱՆ

Հ. Գ. «ՌԻԱ նովոստի» գործակալության հաղորդագրության համաձայն, դիօքսինային ճգնաժամի պատճառով Եվրամիության արգելած բելգիական կաթը մոտ օրերս կարող է կրկին վաճառքի հանվել: Բելգիայի առողջապահության նախարարությունը հաղորդել է, որ ուրբաթ օրվանից խանութներ կվերադառնան նաեւ «Կոկա-կոլա» ընկերության ըմպելիքները: Նշվում է, թե առգրավված արտադրանքների՝ ընկերության արած հետազոտություններն իրար հակասող արդյունքներ են տվել, որոնք այժմ քննարկվում են առողջապահության նախարարությունում:

«Մակդոնալդսը» հրաժարվել է գերմանական մսամթերքներից

ԹԲԻԼԻՍԻ, 17 ՀՈՒՆԻՍԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Մակդոնալդս» ռեստորանը հրաժարվել է գերմանական արտադրության մսամթերքների օգտագործումից եւ մոտ օրերս դրանք կփոխարինի թուրքական ու ռուսական մթերքներով, «Փրայմ նյուսի» թղթակցին հայտնել է «T&K Restaurants» համատեղ ձեռնարկության կառավարող տնօրեն Թենգիզ Քաչիբաձեն, որը Թբիլիսիում «Մակդոնալդսի» հիմնադիրն է:

Նրա ասելով, թեեւ գերմանական արտադրության մսեղենի վրա պաշտոնական արգելք չի դրվել, «Մակդոնալդսը» որոշել է նախազգուշական միջոցներ ձեռնարկել եվրոպական մի շարք երկրների մսեղենում դիօքսին պոլիստրոպային թույնի առկայության հնարավորության մասին տեղեկատվության կապակցությամբ:

«Մակդոնալդսի» նպատակն է այցելուների լիակատար անվտանգության ապահովումը, հայտարարել է Քաչիբաձեն, նշելով, որ միայն մայիսին Թբիլիսիի «Մակդոնալդս» ռեստորան է այցելել ավելի քան 2 հազար մարդ:

Պեսքյուքե՝ ռեստորանի մուծումները մայիսին կազմել են շուրջ 35 հազար լարի:

Ուշադրություն

15.07.1999 թ. ժամը 12.00-ին հրավիրվում է «Ասդաձագործական իրեր» ԲԲԸ-ի բաժնետերերի հերթական (տարեկան) ընդհանուր ժողովը:

Օրակարգում՝

1. Տարեկան հաշվապահական հաշվեկշռի եւ հաշվապահական հաշվետվության հաստատում:
2. Գործադիր տնօրենի ամբողջ տարվա հաշվետվությունը:
3. Ընկերության խորհրդի նանակական կազմի հաստատումը եւ անդամների ընտրությունը:
4. Աուդիտն իրականացնող անձի հաստատում:

Ընկերության առնվազն 2 % բաժնետոմս ունեցող բաժնետերերին

Խնդրում ենք

Օրակարգի եւ խորհրդի կազմի վերաբերյալ առաջարկները ներկայացնել օրակարգի հրապարակումից 15 օրվա ընթացքում գրավոր:

«Ասդաձագործական իրեր» ԲԲԸ-ի բաժնետերերի խորհուրդ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Պարսկական բրեզենտ՝ մատչելի գներով:

Հեռախոսներ՝ 277076, 448970

● ՀԱՅԱՍՏԱՆ ● ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ ● ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅԱՑՔ ԵՐԵՎԱՆԻՑ

Բ տարի, թիվ 3(15), հունիս 1999 Գինը՝ 500 դրամ

Լույս տեսավ **«Հայացք Երեւանից»** ամսագրի հերթական՝ հունիսյան համարը

- Օրգովի ռադիոդիտակը որսում է աղագայի ձայնը
- Հարցազրույց պրոֆեսոր Ռիչարդ Հովհաննիսյանի հետ
- Մեծ աղետի դասերը
- Հայերն Օդեսայում
- Սերգեյ Փառաջանովը եւ ՊԱԿ-ը

Նաեւ՝ մշակութային, տնտեսական, մարզական հետաքրքրաշարժ հոդվածներ եւ հարցազրույցներ, լուրեր եւ ինչպես միշտ՝ երգիծանք

«Հայացք Երեւանից», թիվ 3 (15), 1999 թ.
«Հայմամուլի» կրպակներում եւ անհատ լրագրավաճառների մոտ

ԵՐԵՎԱՆԻ «ԳԱԼԻՔ» ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1999/2000 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐՈՒՄ

* *Իրավագիտություն*
* *Կառավարման (մենեջմենթի)*
* *Միջազգային ժուռնալիստիկայի*
* *Օտար լեզուների եւ թարգմանչության*

Ընդունելությունը կատարվում է մրցութային հիմունքներով: Ուսման տեւողությունը բոլոր ֆակուլտետներում 5 տարի է: Ուսումը կարելի է համատեղել աշխատանքի հետ: Բարձրագույն կրթություն ունեցողները կարող են ստանալ երկրորդ մասնագիտություն: Ուսման վարձը **ուսումնառության բոլոր տարիների համար սահմանվել է 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ:**

Փաստաթղթերն ընդունվում են 1999 թ. **հունիսի 1-ից ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 10–18-ը:**

Հասցեն՝ Երեւան, Տերյան 105, ԵՊՃՀ
(Պոլիտեխնիկական ինստիտուտ),
5-րդ մասնաշենք, 2-րդ հարկ, 204 եւ 207 սենյակներ

Ուսումնախորհրդատվական կենտրոն
Հեռ. 58-96-98, 56-60-67, 56-66-15, 56-65-17, 52-56-51
Արմավիր (8-247) 6-16-59, 6-29-44, 6-31-34
Արտաշատ (8-245)2-24-61
Հրազդան (8-267) 2-75-50, 2-44-33

Ընդունող հանձնաժողով

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ
ԽԱՉԲԱՌ
ՇԱԲԱԹՕՐՅԱ «Ազգ»-ում
Փորձեք լուծել
եւ արժեքավոր մրցանակը Ձերն է

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

18 հունիսի

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Հենց այնպես
11.30 Մոգական արկածներ. Գ/Ֆ «Փոքրիկ ուրվականը»
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 3-րդ ալիք. մանկական սրահ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.50 Հայկական ռոմանսներ
19.00 Մայրաքաղաք
19.30 Հեռուստասերիալ «Շների աշխարհը»
20.00 3-րդ ալիք
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակատալոգ
21.45 Դեմքեր
22.20 Գ/Ֆ «Պայթուցիկ»
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Աստղային պատերազմներ» (5-րդ մաս)
ավարտին նմար
19.00 Մուլտեր
19.30 Լուրահանդես
19.50 Կարճամետրաժ ֆիլմ «Անսովոր պատմություններ»
20.30 Ասպարեզ
21.05 Ներկայացնում է Շարմը 220V ընտրանի
21.15 Քաղաքից դուրս
21.30 Լուրահանդես
22.00 Գ/Ֆ Դոլֆ Լունդգրենը «Նշանառության տակ» մարտաֆիլմում
23.30 Լուրահանդես
00.00 Անդորր
00.05 Արթուր Էլբակյանի «Ուրբաթ գիշեր բոլորովին հուն լուռեմ» հեղինակային ծրագիրը
(02.30 Լուրահանդես)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Ֆիլմ-հեքիաթ «Գազանների տիրակալը»
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Զենքյանն շոու
19.45 Վավերագրական դետեկտիվ «Կարիճի խայթոց» (1989 թ. գործը)
20.15 Առողջություն
20.45 Հարցերի դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Հանուն արվեստի սիրո»
00.30 Շաբաթվա թեման
00.50 Գ/Ֆ «Ռևլին» (դերերում Ֆ. Նեռո, Ա. Աբդուլով, Ի. Սմոկտունովսկի)

Մշակույթ

19.00 Մուլտֆիլմ «Մաուգլի» (5-րդ մաս)
19.15 Բնաշխարհ. «Երկնային որսորդներ»
19.45 Մեծ էրմիտաժ. իտալական Վերածնունդ
20.10 Հեռուստաֆուտբոլ
20.30 Լուրեր
21.05 Ջուզեպպե Վերդի «Աիդա» (2-րդ գործողություն)
21.55 Միրեյլ գմիծեան
22.00 Երաժշտական ծրագիր
22.30 Գեղ. ֆիլմ «Ճիշտ ի մոլիտ»
00.10 Լուրեր

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.15 Հազար եւ մեկ օր
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Արտանքներ փոսով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.25 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ թափառաշրջիկը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.20 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Ինտերակտիվ խաղ «Զանգահարեք Կուզյային»
18.30 Աշտարակ
19.00 Մուլտֆիլմեր «Լուսնյակ ճանապարհով», «Սիրո մասին»
19.15 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.20 Սերիալ «Ինժեներ Գարինի կործանումը»
20.35 Պատերազմը կնոջ դեմ. լոնգի վավերագրական ֆիլմ «Երբ ծնվի աղջիկ...»
21.40 Մանրամասներ
21.50 «Աշլազը» եւ ընկ.
22.55 Երաժշտական օղակ. Նոր սերունդ
00.35 Պողպատ դ'արս
01.10 Հերթապահ բաժանմունք
01.55 Մեծ սանդղակ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ «Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ձեռնարկությունները» տեղեկագիրը: Վաճառվում է «Նոյյան տապան» (Հանրապետության հրապարակ), «Ավասա» (Աբովյան 25), «Русская книга» (Փ. Բուզանդի 1) գրախանութներում եւ մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանի մուտքի մոտ գտնվող կրպակում:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1071. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 16. 06. 1999. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@